Poštnina plačana v gotovini

Posamezna tevilka 6 din

DELAVSKA ENOTNOST

LETNIK XI., št. 47. GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE LJUBLJANA, 14. NOVEMBRA 1952

KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE JE KONČAL SVOJE DELO

V srcih nas proletarcev so zagorele tako živo baklc socializma da jih nihče več ne bo uspel pogasiti

Zgodovinski kongres Zveze komunistov je končal z delom. Delegati so se vrnili na svoje domove, v tovarne, šole, na vas. Delovni ljudje so jih prisrčno sprejeli. Delegati pa so prinesli v srcih neizbrisne spomine na kongres.

Veličino in zgodovinski pomen tega kongresa je težko že sedaj ocenjevati, ker nam bo to v vsej veličini potrdila šele bodočnost. Poizkušajmo pa skromno opisati glavne misli, o katerih so razpravljali na kongresu in ki so našle svoje mesto tudi v Spomenici o nadaljnjih nalogah Zveze komunistov Jugoslavije.

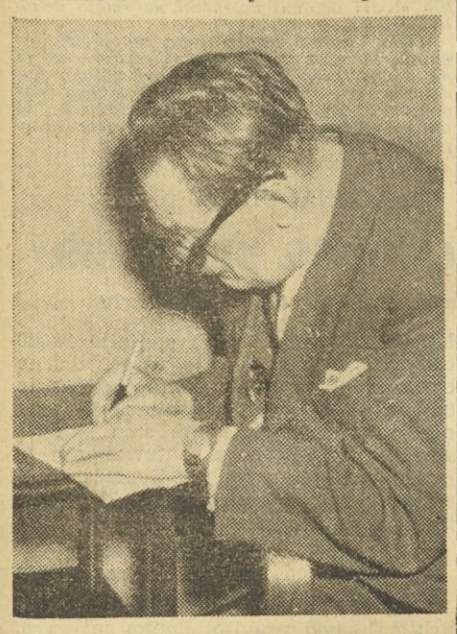

Tovariš Franc Leskošek-Luka pregleduje predlog za kandidate CK in Revizijske komisije

Na kongresu je bilo govora o odnosu naše domovine do drugih držav, narodov in socialističnih gibanj. O tem je govoril Tito, tovariši Edvard Kardelj, Ivan Regent in drugi. Kongres je odobril zunanjo politiko naše vlade, njena prizadevanja za ohranitev miru v svetu, za prijateljstvo med narodi, za sodelovanje med državami v Organizaciji združenih narodov in gospodarsko sodelovanje med vsemi državami sveta. Protirevolucionarna in imperialistična vloga Sovjetske zveze, o kateri smo razpravljali že na V. kongresu, se je v obdobju med obema kongresoma povsem razkrila in naši komunisti so pravilno ocenili mednarodni položaj, v katerem opravlja Sovjetska zveza najbolj nazadnjaško in reakcionarno vlogo. Kongres je opozoril na nevarnost, ki preti svetu zaradi vse večjega oboroževanja, obsodil razdeljevanje sveta na vplivna področja, za kar se zavzemajo kremeljski oblastniki in nekateri reakcionarni krogi na zahodu, in potrdil ukrepe našega vodstva za povečanje obrambne moči naše domovine.

Tudi o tržaškem vprašanju so govorili. Naše vodstvo se je vseskozi in se bo še nadalje zavzemalo, da se to vprašanje reši sporazumno med Italijo in Jugoslavijo. Seveda pa ne bomo dopustili, da bi velike sile plačevale z našim ozemljem pristop Italije k Atlantskemu paktu. Z Italijo hočemo sodelovati, toda ta naj pozabi na stara Mussolinijeva osvajalna gesla.

Člani Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Od leve proti desni stoje: Ivan Gošnjak, Aleksander Ranković, Franc Leskošek, Vladimir Bakarič, Boris Kidrič, Edvard Kardelj, Djuro Salaj, Moša Pijade, Milovan Djilas, Josip Broz-Tito, Svetozar Vukmanović-Tempo, Lazar Koliševski, Djuro Pucar-Stari

Kongres je tudi potrdil naše napore, da bi z delavskimi in naprednimi organizacijami v svetu navezali čimveč stikov. Še nadalje bomo sodelovali z vsemi, ki težijo s socializmu, pa čeprav se njihove težnje kažejo v mnogih različnih oblikah.

Eden najvažnejših sklepov kongresa je sprejem predloga maršala Tita o preimenovanju Komunistične partije Jugoslavije v Zvezo komunistov Jugoslavije. To preimenovanje ni zgolj sprememba naslova. Odraža namreč globoke demokratične spremembe v naši komunistični organizaciji in v celotnem našem družbenem življenju. Ime Zveza komunistov Jugoslavije je naša revolucionarna komunistična stranka zaslužila s svojim vzgojnim delom med množicami. To novo ime pa nas bo tudi ločilo od informbirojevskih partij, ki so se izrodile v čisto navadne

(Nadaljevanje na 3. strani)

DELAVCI V MURSKI SOBOTI ŽELIMO, DA NAS POSLANCI VEČKRAT OBIŠČEJO

Nekateri kmetje v Prekmurju bi radi izkoriščali gospodarske težave

Seno prodajajo po 17 dinarjev

Pri nas v Murski Soboti so že skoraj v vseh kolektivih razpravljali o volitvah. Večji del povsod pa govorijo le o tehničnih pripravah. Precej v tem smislu je potekal tudi razgovor na zadnjem sestanku partijskih sekretarjev, ko so govorili o predvolilnih pripravah.

Glejte, ob teh pogojih gre veliko stvari mimo nas. Le malokje se pogovorijo o raznih nepravilnostih in kako bi jih odpravili. To so vendar najboljše priprave za volitve. Nikjer niso govorili o špekulantskih težnjah nekaterih kmetov. So kmetje, ki prodajajo seno po 17 dinarjev za kilogram. Kupujejo pa koruzo po 25 dinarjev. S koruzo debelijo prašiče, ko vendar vedo, da je bil pridelek koruze letošnje leto izredno slab. Ali ni to izkoriščanje gospodarskih težav. Mar o čem podobnem ne kaže razpravljati na predvolilnih sestankih?

Prekmurski delavci želimo, da nas naši ljudski poslanci večkrat obiščejo. Predvsem si to želimo sedaj pred volitvami. D.

IZ LITOSTROJA

V LITOSTROJU SMO ŽE PREDLAGALI KANDIDATE ZA ZBOR PROIZVAJALCEV

V petek popoldne je sindikalna podružnica Litostroja sklicala vse člane kolektiva na predvolilno zborovanje. Potem, ko smo se pogovorili, kaj pomenijo zbori proizvajalcev za nas vse, smo predlagali kandidate. Delavci so predlagali za kandidate predvsem tiste najboljše delavce, ki delajo res v proizvodnji. Čeprav Litostroj voli le tri kandidate za zbor proizvajalcev, smo na sestanku predlagali šest kandidatov, da bomo laže izbirali. A. Z.

IZ »ELEKTROOBRATA« CELJE

TAKO JE, ČE JE PREDSEDNIK NA TERENU, TAJNIK PA NA DOPUSTU

Pred dnevi sem se oglasil v »Elektroobratu« Celje. O volitvah še niso ničesar razpravljali. Povprašal sem, zakaj? Tajnik podružnice mi je odgovoril: »Predsednik je na terenu, jaz pa sem na dopustu.« Ali je to opravičilo?

POPRAVEK

V zadnji, to je 46. številki »Delavske enotnosti« je nastala v podnaslovu članka na 1. strani neljuba pomota. Zamešane so bile vrste. Podnaslov se pravilno glasi takole: *Delavci se že pogovarjajo o volitvah — Nekateri kranjski obrtniki bi radi cehovsko zbornico proizvajalcev. — Zbori proizvajalcev bodo morali ustvariti pravo delavsko sožitje. — Spoprijeti se bodo morali s protisocialističnimi pojmovanji. — Kaj je opravilo sindikatov?*

PREDVOLILNE PRIPRAVE V ŠOŠTANJU

Skoro polovico vseh kandidatov za nov občinski odbor je delavcev

Pred dnevi je bil sestanek sindikalnih odbornikov okrajnega sindikalnega sveta Šoštanj. Razpravljali smo o volitvah v občinske ljudske odbore in zbore proizvajalcev. Pošteno smo se pogovorili, kako bomo delavcem pojasnjevali, koga je treba voliti v zbor proizvajalcev in kaj bodo zbori proizvajalcev delali. V Šoštanju in okolici bo treba res še marsikaj storiti. Stanovanjska stiska je precejšnja, popraviti bo treba ceste, urediti komunalne naprave, nadaljevati z regulacijo Pake itd. Skratka, tisoč stvari, za kar bomo potrebovali denar in potrebno bo vestnih rok, ki bodo znale z denarjem tudi gospodariti.

Člani predsedstva smo sklenili, da bomo odšli predvsem v manjše podružnice. Tam bomo odbornikom v podjetju pomagali pri predvolilnih pripravah. Na sestanku smo se pogovorili tudi, kako potekajo priprave na volitve v občinske odbore. Na predvolilnih sestankih člani sindikata odkrito povedo svoje mnenje in podpirajo predloge, da bodo prišli v nov občinski ljudski odbor res pošteni ljudje, delavci, zaposleni neposredno v proizvodnji. Skoraj polovica kandidatov za nov občinski ljudski odbor je res delavcev, zaposlenih v raznih podjetjih. C. J.

DELOVNI KOLEKTIV »INSTALACIJA« V CELJU

Te volitve ne smejo mimo delavcev

V podjetju »Inštalacija« se že šest mesecev delavci sploh niso nič sestali. Kaj se res nimajo o ničemer pomeniti? Volitve v zavod socialnega zavarovanja so šle mimo članov kolektiva. Delavski svet je to »formalnost« kar sam izvršil. Ali bodo tudi volitve v občinske ljudske odbore in zbore proizvajalcev šle mimo delavcev? O. Ž.

PRED VOLITVAMI V NOVI GORICI

KAKO ZAPOSLITI ZAČASNO NEZAPOSLENE

O čem naj tudi razmišlja nov zbor proizvajalcev

Pred dnevi smo se s sindikalnimi odborniki zbrali na okoliških zborovanjih. Govorili smo o pripravah za volitve v občinske odbore in zbore proizvajalcev. Med drugim smo razpravljali tudi o tem, kako zaposliti začasno nezaposlene. Sindikalni svet je že večkrat predlagal okrajnemu gospodarskem svetu, naj začne z raznimi deli. Tu bi lahko zaposlili tiste, ki so trenutno nezaposleni. Toda predlog je naletel trenutno na gluha ušesa. Obnoviti pa ga bo moral bodoči zbor proizvajalcev in tudi kaj ukreniti. Zato bomo v zbor proizvajalcev izvolili najboljše delavce. Med drugim smo na zborovanju sklenili, da bomo tudi na vasi razlagali pomen letošnjih volitev. T. V.

V SLADKEM VRHU NE SPIJO

Člani kolektiva papirnice predavajo na vasi

V anketi bo vsak član kolektiva povedal svoje mnenje

V kolektivu Papirnica v Sladkem vrhu se dobro pripravljajo na volitve. Člani kolektiva predavajo na vasi o volitvah v občinske ljudske odbore in zbore proizvajalcev. Delavci živahno razpravljajo o kandidatih v zbore proizvajalcev. Podružnica je razpisala posebno anketo, da bo lahko vsak član povedal, kaj misli o kandidatih. Na predvolilno zborovanje je prišel domala ves kolektiv. O. Z.

SLOVENSKE KONJICE

POSVETOVALI SO SE O PRIPRAVAH NA VOLITVE

Nad 70 odbornikov je pred dnevi prišlo na posvetovanje, ki ga je sklical krajevni sindikalni svet Slov. Konjice. Odborniki so se pogovorili o delu pred volitvami v občinske ljudske odbore in zbore proizvajalcev. Sklenili so, da bodo o volitvah govorili tudi na vasi. V. L.

To je naša delavska beseda

Beseda je izšla, izšla med nami res... je nekoč slutil poet našega rodu. Danes to ni več samo slutnja, danes je to resnica. Beseda je izšla, izšla med nami res... vznikla je na šestem kongresu komunistov.

Tam je bila rečena naša delavska beseda. Prisluhnimo ji: v njej je naša misel, naše spoznanje, naše težnje, naša volja in naš ponos, zato je ta beseda podoba nas — delavskega rodu. Izrekli so jo komunisti — zato je tako jasno izklesana, tako iskreno, odločno in pošteno povedana.

Najprej nas misel popelje v razburkano in nemirno dogajanje po svetu. Človeštvo je zaskrbljeno in zaskrbljeno je opravičeno. Med osvajalci se je pojavil nov osvajalec: bolj surov, bolj zahteven, bolj brezobzirno nestrpen od vseh doslej poznanih — ta osvajalec so državni gospodarji Sovjetske zveze.

»Vojnega plena« se jim hoče. Ob koncu druge svetovne vojne, v veku prebujajočega se socializma, so ti novi osvajalci v samem srcu Evrope v »imenu socializma« spremenili celo vrsto držav v svoje kolonije, v prave pravcate »carske gubernije«. Toda s tem plenom niso bili zadovoljni — še več hočejo. Kupčevali so za našo domovino. Še danes jim ne gre v račun, da jim je ta kupčija spodletela. Še in še hočejo. Zato so v bodoči mir zasekali, še preden je bil porojen, že nove rane. Koreja, Nemčija, Trst in drugje so rane, ki so jih zasekali ruski birokratje v mirno sožitje med narodi, da bi lahko to sožitje kalili po svoji mili volji.

In kalijo ga! Botrujejo pokolju v Koreji. Kot pravi pravcati »mirovni jezuiti« skrbno in vztrajno prilivajo grenkih nasprotij v ostale odprte rane. Umazana in podla so ta dela in pozni rodovi sovjetskih državljanov bodo kaj malo ponosni na ta madež v njihovi zgodovini.

V človeštvu pa je vstal srd in gnev proti tem nasilnim in brezobzirnim osvajalcem. Milijoni src trepečejo za svoj zarod in za plodove svojih rok. To ni strah in preplah bojazljivcev. To je odpor, to je gnev proti krvavim kupčijam s človeštvom. To je srd proti novim osvajalcem, ki si hočejo »vojnega plena« in jim je deveta briga, da so ta vojni plen lahko le svobodne želе in svobodni človeški zarod. To je gnev proti temu, da bi plačevali delovni ljudje krvave »obračune med velikimi«. Ob takih obračunih ne ostane namreč žalujočim materam niti toliko, da bi lahko svojo žalost za pobitimi možmi, hčerami in sinovi zavile v črnino na pogoriščih svojih domačij. Osiroteli deci pa taki obračuni ne puste niti toliko, da bi si imela kam obrisati od solza in gorja izpite oči.

Zato trepečejo srca po svetu: ta trepet, ta gnev je edina sila, na katero se lahko človeštvo zanese v obrambi pred krvavimi zavojevalci. Novi zavojevalci tišče človeštvo na vse pretege v novo nesrečo, ker računajo spet na nov »vojni plen«. Brez poštenja, brez vesti, brez ponosa so — ne gre jim ne vera, ne poštenje. Človeštvo se zateka k orožju. Pa kaj hočeš? Ali naj ostane goloroko pred temi Stalinovimi krvoloki, ki groze uprizoriti človeštvu ponovitev Hitlerjevega krvavega pokolja. Ne, nekaj takega človeštvo ne sme več dovoliti.

Toda, delavski rod ne sme prezreti, da se nekateri vesele vsega tega. Zdaj so namreč začutili svoj čas stari nasprotniki delavskega rodu, zdaj bi radi vzeli temu rodu vero in zaupanje v socializem, v delavsko bodočnost. Križarski pohod so objavili, in vse, kar kakor koli nosi ime socializem ali komunizem, so zmetali v en koš in sklenili streti. Tem kletim nasprotnikom delavskega rodu delajo moskovski birokrati kaj lepo uslugo, ker svoja umazana in podla dejanja počno v »imenu socializma«, ker so z najplemenitejšim imenom, ki ga nosi vsvojem srcu, kot najlepši simbol vsak delovni človek, nazvali najbolj surovo in nečloveško barantanje za »vojni plen«. Lepo uslugo jim delajo sovjetski birokrati, ker so sebi vdane partije po svetu spremenili v brezznačajne, nepoštene, surove zagovornike moskovskega početja.

Teh delavski rod ne sme prezreti! Zato mora on bedeti nad tem, kdo ima v rokah sedaj orožje, zato mora on znati razlikovati med srdom nad početjem moskovskih birokratov, ki ga obsoja vse človeštvo, in pa med srdom nad socializmom, ki bi ga radi vsadili v srca delovnih ljudi tisti, ki doslej niso mogli ne s križem, ne z ognjem, ne s krvjo tega iztrgati iz delavskih src. In tega si delavski rod ne sme nikdar pustiti vzeti, ker je to tisto, kar nas dela močne in odporne.

To je naša beseda, njo so komunisti tako jasno in odločno povedali. Nič čudnega ni, da nas zato mrzijo sovjetski birokrati, nič čudnega tudi ni, da smo trn v očeh napovedovalcem križarskih pohodov. Eni in drugi ne trpe naših socialističnih pojmovanj. Z obeh strani nas napadajo, ker smo mi »pregrešen« primer za ljudi, na katere računajo tako moskovski osvajalci, kot napovedovalci križarskih pohodov. Moskovski birokrati nas mrzijo, ker smo svetu pokazali, da je socializem vse drugo, kot oni počno, in smo vrnili ljudem zaupanje v socializem. Napovedovalci križarskih pohodov pa nas ne morejo, ker smo pokazali svetu, da je eno to, kar počno moskovski birokrati, drugo pa socializem.

Toda imamo prijatelje po svetu, imamo jih v milijonih src, v katerih gori gnev zoper osvajalce in tiste, ki bi radi spet delili vojne plene.

In mi: evo je naše delavske roke vsakomur, kdor nam hoče biti prijatelj. Edino, kar zahtevamo mi od prijateljev, je, da nas spoštujejo in cenijo, kot je dostojno spoštovati in ceniti pošten delavski rod, kot mi spoštujemo in cenimo napredne in poštene ljudi in njihova iskrena prizadevanja. V nas lahko dobi vsak dobrega prijatelja. Mi smo to svetu že dokazali, da znamo biti dobri in iskreni prijatelji — toda ne znamo pa hlapčevati, ne znamo se pustiti zaničevati in izkoriščati, nočemo v nobene umazane kupčije z usodo drugih dežela in ljudi.

V to našo prijateljsko roko je že marsikdo segel — in kdor je segel pošteno, temu se tega ni treba sramovati. Mi smo za to, da si sežemo s čim večjim krogom poštenih naprednih ljudi in gibanj v roke, da si med seboj pomagamo, ker bo to koristilo vsem nam, delavskemu gibanju v svetu. Vsi skupaj pa bomo tako tudi dovolj močni, da bomo preprečili novim zavojevalcem, da bi svet pahnili v nov krvavi pokolj.

To je naša beseda. Vsa je naša, ponosni smo nanjo in na naše komuniste, ki so jo tako odločno povedali. ra

BESEDA BRALCEV

ŠE O NAGRAJEVANJU V RUDARSTVU

ZAKAJ SEM PROTI PREMIJAM

Rad bi povedal, kaj mislim o posebnih premijah za tehnične uslužbence v rudarstvu! Čisto na kratko — jaz in večina rudarjev sploh smatramo, da pri sedanjem načinu nagrajevanja premije niso potrebne. Mislim celo, da je lahko dodeljevanje posebnih premij za splošna sorazmerja v nagrajevanju krivično.

Takrat, ko smo pripravljali osnutke tarifnih pravilnikov, smo obstali pred ureditvijo prejemkov jamskim nadzornikom. Njihove dotakratne plače so bile daleč prenizke in so zato prejemali posebne premije. Vsi smo bili mnenja, da je treba jamskim nadzornikom urediti redne prejemke in da potem premije lahko odpadejo. To smo tudi napravili in prejemki nadzornikov so se občutno povišali. Prav tako pa so bili uravnani prejemki višjih tehničnih uslužbencev. Tako so sedaj sorazmerno uravnani prejemki za vse osebje pri rudnikih.

Zakaj pa sedaj še posebne premije za tehnične uslužbence? Ta sredstva ponekod izdvajajo iz viška sklada plač, kar ni prav. Nekateri to utemeljujejo s tem, da rudarji delajo po normi in lahko več zaslužijo, medtem, ko tehnični uslužbenci to ne morejo. To je res, toda rudarji lahko zaslužijo tudi manj. To je odvisno od njihove neposredne delavnosti in pridnosti. Nekateri trdijo, da bi s plačevanjem premij tehničnemu vodstvu dosegli višjo proizvodnjo premoga. Toda tudi to ni čisto točno. Pri jamskem delu ne gre samo za neposredne količine nakopanega premoga, ampak so važna tudi ostala jamska dela, kot je vzdrževanje, izkop jalovine in podobno. Če bi s premijami silili golo proizvodnjo, bi se lahko zgodilo, da bi premije dobil ravno tisti, ki se najbolj izogiblje tako nujnih postranskih jamskih del in se vrže samo na izkop. To bi se pa prej ali slej rudniku maščevalo.

Vsi, ki smo pomagali sestavljati tarifne pravilnike in vsi, ki smo o stvareh razglabljali vemo, da morajo biti prejemki urejeni tako, da bodo čim bolj pravični. To pa se pravi, da bodo odgovarjali položaju, delu in odgovornosti vsakega zaposlenega. Zdi se mi, da smo to tudi po temeljitih razpravah dosegli brez premij, kot jih imajo za tehnične uslužbence pri nekaterih rudnikih. Posebni uspehi rudnika pa se pokažejo v višku plač. Pri tem višku plač naj bodo sorazmerno po svojem prispevku udeleženi vsi zaposleni.

Torej, naj še enkrat povem, da sem prepričan jaz in večina rudarjev, da so prejemki sedaj v rudarstvu pravilno razporejeni. Premije bi pomenile krivico pri razdeljevanju sklada plač, ki bi jo občutila večina rudarjev.

Lojze Lešnik, Laško

ČUDNE NAVADE PROSVETNE DELAVKE IZ LJUBLJANE

Gospodinjski pomočnici je kar čez noč odpovedala službo

Profesorica I. L. iz Ljubljane ima kaj čudne navade. Gospodinjsko pomočnico P. M. je imela le toliko časa, dokler niso bila opravljena pri hiši zidarska dela. Pomočnica je namreč pomagala zidarjem. Ko so zidarji svoje delo opravili, je opravila tudi gospodinjska pomočnica s svojo službo. Gospodinja ji je kar čez noč odpovedala službo. Službo je morala zapustiti, ne da bi ji gospodinja dala odgovarjajočo odškodnino, ali da bi prizadeti pustila vsaj toliko časa, da si poišče novo službeno mesto.

Takšen način odpuščanja pa je menda profesorici I. L. že prišel v kri. Gospodinjski pomočnici M. K. je namreč prav tako enodnevno odpovedala. Umestno bi bilo, da bi se profesorica seznanila z našo socialistično zakonodajo, predvsem pa s tistimi členi, kdaj in v kakšnem času se sme uslužbencem odpovedati službo. Če sama ne zna tega, naj jo drugi s primernimi ukrepi poučijo.

ZA GRADBENE DELAVCE

Če delaš s svojim orodjem, si upravičen NA DENARNO POVRAČILO

Koncem prejšnjega meseca je Centralni odbor sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije razpravljal med drugim tudi o povračilu delavcem, ki delajo s svojim orodjem.

Star običaj je že, da prineso posebno kvalificirani delavci na delo s seboj svoje orodje. Za to pa pri nas v zadnjem času ne dobe nobene odškodnine. Seveda se orodje obrabi, treba je kupiti novega, to pa gre iz delavčevega žepa. Nekateri delavci, kot so zidarji, tesarji in fasaderji porabijo na leto 1500 do 3000 dinarjev za nakup novega orodja.

Nekatera podjetja sicer nabavljajo sama tako orodje. Toda velikokrat podjetja ne zmorejo nabaviti vsega orodja delavcem. Zlasti pogosto je to pri orodju za preciznejša dela, kot so dela v mavcu, marmorju, nekatera tesarska dela in večina zidarskih del. Pri vseh teh delih si vsak delavec raje sam kupi orodje. Koliko pa naj dobi za obrabo orodja? Centralni odbor meni, da bi bilo pametno, če bi upravni odbor in delavski svet podjetja ocenila, koliko časa je kakšno orodje uporabno, koliko stane in bi podjetje delavcu povrnilo odgovarjajoči del za obrabo orodja. Na primer: tesarska žaga je uporabna štiri leta, stane pa 450 din. Če jo je delavec uporabljal vse leto, bi naj dobil 112 din na leto. Najbolje bi bilo, če bi povračilo za obrabo orodja izplačevali delavcem obenem s plačo, ne pa da bi čakali konca leta.

T. Ž. Ljubljana

O ŠAHISTIH IZ TOVARNE »TITAN«

Niso bili mož beseda in to ni prav

Med nami je navada, da to, kar se domenimo, tudi držimo. Vendar se včasih dogodi, da najdemo človeka, ki mu ni dosti mar za dano besedo. To pa ni lepo, niti tovariško.

Tako se je zgodilo, da so šahisti sind. prosvetnega društva »Zmaga« priredili okrajni moštveni turnir. Z vsemi povabljenci so se dogovorili, da se bodo pomerili na šestih deskah dne 13. oktobra v sejni dvorani okrajnega ljudskega odbora. No, v sejni dvorani je bila takrat seja sindikalnega sveta in šahisti smo se na pobudo tovarišev iz »Titana« preselili v rdeči kotiček tovarne v Duplici. Seveda je bilo to za kamniške sekcije precej dalj, zato so imeli pa tovariši iz Jarš in Količevega bliže.

Na sam dan tekmovanja pa so nam iz »Titana« sporočili, da vsi ne bodo mogli priti, ker bosta dva na posvetu sindikalnega sveta. Domenili smo se, naj pridejo vsaj štirje, dva bosta svoji igri odigrala kasneje. Toda, kako smo bili presenečeni, ker tovarišev iz »Titana ni bilo. Pozneje so se opravičili, češ, da jim je bilo predaleč. Iz Črnekaolina so na turnir lahko prišli 10 km daleč, iz Količevega 6, iz Jarš 4, le iz »Titana«, ki so imeli le 2 km, jim je bilo predaleč.

Naj povemo še, da smo priredili turnir v počastitev kongresa naše Partije. Kaj pravite k temu? Mi mislimo, da so grdo napravili.

Stane Krivorotov

KO UREJAMO NAJEMNINE

UREDIMO ŠE STANARINE PODNAJEMNIKOV

Nekateri podnajemniki plačujejo za svojo sobo toliko, kot znaša najemnina za vse stanovanje

Dobili smo uredbo o zvišanju najemnin. Sedaj, ko urejamo najemnine za stanovanja, bi bilo prav, če bi uredili tudi najemnine, ki jih plačujejo podnajemniki. Le prepogostokrat se dogaja, da najemniki izkoriščajo podnajemnike.

V litostrojskih blokih v Ljubljani plačujejo najemniki za svoje stanovanje okrog 500 dinarjev. Imajo po 2 sobi, veliko dnevno sobo, predsobo, kuhinjo, shrambo, kopalnico, klet, pralnico pa na souporabo. Nekateri od teh najemnikov zahtevajo od svojih podnajemnikov, da jim plačujejo za eno sobo od 250 do 300 dinarjev mesečno. Če ima v eni sobi dva podnajemnika, dobi 600 dinarjev. To torej znaša že več kot je celotna najemnina za vse stanovanje. Seveda tam, kjer imajo podnajemniki na uporabo pohištvo, morajo za obrabo tega še posebej plačevati.

Pravično bi bilo, če bi stanovanjska komisija sedaj, ko urejuje najemnine, poskrbela tudi za podnajemnike, da jih najemniki ne bodo več izkoriščali.

Anton Zrnec

Z BESEDO »BIROKRACIJA« JE TREBA PREUDARNO RAVNATI

Vsako poslovanje z dokumenti pa res ni „birokratsko"

Nekaj pripomb k mnenju tovariša J. R. iz Maribora o čudni »birokraciji« Mestne hranilnice

Tovariš J. R. iz Maribora, tudi tvoje pismo o »Birokraciji Mestne hranilnice v Mariboru« smo dobili. Zelo hud si na »birokracijo«, ki jo bojda počne ta ustanova v zvezi z dovoljevanjem kreditov. Kaj te najbolj jezi?

Razburjaš se, ker zahteva Mestna hranilnica od prosilcev kredita in od porokov, da dajo potrditi resničnost lastnoročnih podpisov sindikalni podružnici in vodstvu podjetja. To je ena stvar, na katero si hud. Druga pa je, da zahteva Mestna hranilnica od poroka jamstveno pismo, s katerim porok pooblašča vodstvo podjetja, v katerem je zaposlen, da mu sme na zahtevo hranilnice odtrgovati določen odstotek od rednih mesečnih prejemkov, v primeru, če dolžnik ne bi izpolnjeval svojih dolžnosti.

Ali sta ta dva ukrepa res tako »birokratska«, kot meni naš tovariš J. R., in res tako »kapitalistična«, da bi bila našim družbenim prilikam neprimerna? Mi mislimo, da nista. Seveda bi bili vsi nad vse srečni, če bi lahko povsod poslovali samo »na dano besedo«, kot pravimo. Toda, hočeš nočeš, za to še nismo zreli. Marsikdo prelomi besedo, marsikdo se zateče tudi k drugačnim nepoštenostim. Pred takimi zlorabami se morajo družbene ustanove zaščititi. Kdor pa nima nobenih nepoštenih namenov, ga pa to ne more motiti, ker res ne predstavlja tako velikega poslovanja.

Kako je s potrjevanjem podpisa? Hranilnica posluje z nepoznanimi ljudmi in ni poklicana ugotavljati njihove identitete. To prepusti drugim organom. V tem primeru vodstvu sindikata in vodstvu podjetja. Navadno to opravljajo sodišča. Mi celo menimo, da ni prav, da podružnica to potrjuje, ker je to spet ena izmed tipičnih poslovnih stvari, ki nikakor ni v skladu z delom sindikata. To sindikat obremenjuje z delom, ki ga odvaja od družbene dejavnosti. Če pa se hranilnica zadovolji z izjavo podjetja o resničnosti podpisa, je to samo njena usluga prosilcem. Res pa je, da za potrditev resničnosti podpisa ne bi bilo potrebno pisati posebnih izjav, ampak bi to lahko potrdili kar na prošnji ali porokovi izjavi. To ima J. R. prav.

Kako je z izjavo poroka? V primeru, do dolžnik, to je tisti, ki je vzel posojilo, ne vrača hranilnici dolžnega zneska, ga mora ta terjati od poroka, ker sicer porokov ni treba. Porok pa se lahko začne na mile viže izgovarjati in se otepati, da bi plačal od dolg, češ, da je nasedel. V takem primeru bi se morala hranilnica zateči na sodišče. Da pa se izogne vsem takim neljubim stvarem, že s porokom sklene jasno pogodbo, s katero se porok v celoti zave svoje materialne odgovornosti. In to je prav.

To so nekako poslovne nujnosti, ki jih narekuje sistem družbenega kreditiranja posameznikom. Ali ti ukrepi preprečujejo interesontom dobiti kredit, ali mu stavljajo pogoje, ki niso zanj sprejemljivi, — to se moramo vprašati? Če so taki, da moramo odgovoriti z »da«, so birokratski, če z »ne« niso birokratski. In mi smatramo, da je treba odgovoriti z »ne«.

Treba pa je pri tem razumeti bistvo birokracije. Ona ni v vzornem poslovanju z dokumenti, ki so potrebni zaradi zaščite kreditorja, ampak bi bila v samovoljnem kreditiranju, v stavljanju takih pogojev, ki bi bili delovnim ljudnm nesprejemljivi, kot bi bilo jamstvo z imetjem (ki ga nimajo), z nepremičninami in podobno. Birokratsko bi celo bilo vsako podcenjevanje poslovnih dokumentov in dodeljevanje »kreditov« po poznanstvu, ljudem, »ki jim gre verovati« in podobno. Od tu pa je potem samo še en korak v anarhično poslovanje. In to moramo preprečiti.

To torej mislimo v uredništvu. Če se, tovariš J. R., ne strinjaš z nami, pa nam napiši svoje ugovore! Se bomo še o njih pogovorili.

ALI SO TO RES SAMO »ČENČE«

»Zaupno — seveda samo med nami«

Kakšne izkušnje imajo z nekaterimi kritiki »napak« in »slabosti« velenjski rudarji?

Na velenjskem rudniku precej delamo. Seveda se nam včasih tudi kaj ponesreči. Komu se tudi ne bi. Toda, hitro smo pripravljeni napake popraviti. Ne zdi se pa nam prav, da nekateri govore samo o slabih stvareh. Saj je prav, da jih povemo. Toda ni prav, da si mnenje o rudniku napravimo samo na podlagi podatkov o slabostih. Tudi nekateri tovariši iz Šoštanja včasih nasedajo »čenčam«, zavitim in predelanim »grajam« in potem zahtevajo od rudarjev pojasnila. Prav je, da se z nami pogovore, ni pa prav, da ne povedo, kdo je povedal »čenče«, kdo je »grajal«. Iz oči v oči si povejmo, kar si imamo! Kdor si tega ne upa, ni govoril o slabostih s poštenim namenom in ni pripravljen pomagati, da se slabosti popravijo. Tudi nekateri dopisniki včasih nasedajo takim »kritikom« in po nekaj urnem obisku v Velenju napišejo taka poročila, da se ljudje jeze na nje, ker rudarji vendar vedo, kako stvari stoje.

Treba se je predvsem zavedati, da ne kaže vedno vsem »grajam« in »govoricam« verjeti. Treba je o vsaki stvari slišati več mnenj in stvari tudi spoznati. Kako je to potrebno, nam govori prav primer, ki so ga pred kratkim obravnavali rudarji prve tretjine v Velenju na članskem sestanku.

Na rudniku je uslužbena tudi tovarišica A. Š. Ona je trosila med rudarji in ostalim prebivalstvom vse mogoče govorice in »graje« o razmerah na rudniku. Sploh je težko reči, da je še nek delavec pri rudniku, ob katerega se ne bi obregnila. Klevetala je vse vprek. Dolgo niso rudarji »pogruntali«, od kje vse te govorice, čenče in kdo tako pridno raznaša med ljudmi če je tudi res kaj narobe. No, pa so vseeno prišli na sled — ta je tovarišica A. Š.

Za te stvari so jo postavili pred disciplinsko sodišče, da se stvari razčistijo in da bi imela tudi tovarišica A. Š. priliko zagovarjati svoje govorice. Toda, glej ga vrabca! Tovarišica A. Š. se resnici ni upala pogledati v oči. »Zbolela« je in odpotovala v okrevališče v Kranjsko goro. Pred odhodom je telefonirala predsedniku disciplinskega sodišča, da je »zbolela« in da se bo že sama javila, kdaj jo bo lahko zaslišalo sodišče. Velenjski zdravnik pa je izjavil, da je zdravstveno stanje tovarišice A. Š. tako, da bi bila lahko brez škode za njeno zdravje zaslišana. Ali ni morda »zbolela« potem samo zato, da bi se jeza rudarjev polegla in da bi na stvar pozabili? Če je v tej domnevi, ki jo je s svojim odhodom sama povzročila, kaj resnice, potem pa rudarje zanima tudi to, katera komisija je poslala tovarišico A. Š. tako hitro na zdravljenje! Saj je splošno znano, da delovni ljudje često čakajo po cele mesece, da gredo lahko na zdravljenje. Tovarišica A. Š. pa je tako hitro dobila napotilnico za zdravilišče.

Seveda rudarji tega ne bodo pozabili. Zakaj ne? Vprašamo se, ali so to res samo »čenče«, ali je to res »grajanje« dejanskih slabosti? Odgovor na to nam bo moral prinesti razgovor s tovarišico A. Š. Kot pa stvari sedaj razumemo, pa je pri vsej stvari precej zlobe, nepoštenja in zahrbtnosti — ne pa same čenče. Takih stvari pa delavci ne trpimo.

Res je torej, da je treba o vseh stvareh javno spregovoriti, nič naj ne bo »zaupno med nami«, ker je to tisto, za čemer se skrivajo hudobni ljudje in oni, ki se boje resnice in odgovornosti.

Franc Lihteneger
Velenje - Pesje

Pripombe uredništva: Prav zaključujejo velenjski rudarji Ne sodimo kolektiva samo po napakah. Še bolj neumestno pa je, da nekateri raznašajo govorice, predelane in po svoje zavite, da bi škodovali podjetju. Takih stvari delovni kolektivi ne smejo dovoliti.

Toda, vedno pa je treba ugotoviti, če morda le nekateri napake »skrivajo« in jih ne odpravljajo, kar daje samo potuho hudobnim govoricam. Na nekaj takega nas opozarja dopis šoštanjskih gradbincev, ki ga je vredno prebrati in se o njem resno pogovoriti.

PA PREBERIMO ŠE PISMO GRADBINCEV IZ ŠOŠTANJA

OKLOFUTALA STA ČUVAJA

Zakaj ne kličejo takih ljudi na kazensko odgovornost?

Bilo je zadnje dni v avgustu. Med 8. in 9. uro zvečer je prišel proti gradbišču »Gradisa« v Velenju tovariš Ž., v spremstvu tovariša F. Nočni čuvaj Kumer, star okrog 60 let, ki prišlecev ni poznal, ju je zaustavil in ju ni pustil naprej na gradbišče. Treba je namreč povedati, da ima čuvaj izrecno navodilo, da ne sme nikogar pustiti ponoči na gradbišče in da je bil nad vhodom razsvetljen in viden napis: Nezaposlenim vstop na stavbišče prepovedan.

Med čuvajem in prišlecema je prišlo do prerekanja. Eden od prišlecev je nekajkrat udaril čuvaja po obrazu. Čuvaj je začel klicati na pomoč. V bližini se je nabralo vse polno ljudi, oni so tudi spoznali, kdo sta prišleca. Slednja dva sta čuvaja potegnila v senco za skladovnico naložene opeke ter ga ponovno oklofutala. Nasilno sta mu odvzela osebno izkaznico ter si napisala njegovo ime. Povedala sta mu, da bo ob službo. Potem sta ga še nekaj časa vlekla s seboj in ga na to pustila. Čuvaj je pri klofutanju dobil poškodbe; zlomila sta mu tudi zob, na katerem je imel pritrjeno protezo.

Čuvaj je prijavil slučaj javnemu tožilstvu. Odšel je tudi k zdravniku, ki je ugotovil nastale telesne poškodbe. Vse je izgledalo, da bo stvar urejena. Toda minil je mesec, minila sta dva in nič. Na javnem tožilstvu so čuvaju rekli, kot pravi on sam, da lahko toži osebe, ki so mu napravile krivico za razžaljenje časti, za drugo pa nič, ker ni on uradna oseba. Seveda so pretepu prisostvovale tudi priče in so delavci o stvari potem na široko govorili.

Vprašamo se, ali res lahko kdo, in to kdor koli nekaznovano napravi nekaj takšnega, kot sta napravila onadva z vestnim starim človekom, ko je bil kot čuvaj na službenem mestu?

Miha Stropnik
predsednik sindikalne podružnice delavcev »Gradisa« Šoštanj

Naša pripomba: Taki prestopki, kot sta ga napravila omenjena dva, če so navedbe tovariša M. S. točne, so tuji našim pojmovanjem o odnosih med ljudmi. In treba jih je iz našega družbenega življenja izkoreniniti. Zato tudi nas čudi, kako to, da odgovorni organi niso podvzeli potrebnih korakov. Pa tudi sindikat v Šoštanju ne more molče preko tega. Ljudi, ki zagreše take prestopke je treba klicati na kazensko odgovornost.

ČE DELAVSKI SVET NE POZNA UREDB

Delavci niso prejeli celotnih prejemkov

Sedaj se pa vprašujejo v poljčanskem okraju, kdo je tega kriv

Delavcem kamnoloma v Poljčanah se je septembra dogodilo takole. Naj kar sami povedo!

»Podružnica Narodne banke v Poljčanah nas je šele septembra opozorila na to, da morajo gradbena podjetja plačati 10% davka na promet proizvodov. Dotlej v podjetju nismo računali s tem. Davek moramo celo plačati za ves čas, od maja naprej. Tako smo na lepem ugotovili, da ima podjetje 47.000 dinarjev izgube. To je vzrok, da ne bomo mogli izplačati polnih, ampak le 80% plač. Delavci smatramo, da tega nismo mi zakrivili, zato smo sklicali sestanek kolektiva in zahtevali, naj se nam izplača še ostalih 20% plače. Prosimo, da nam poveste, kje je krivda in kako je ta dolg nastal...«

Franc Bukovšek,
predsednik delavskega sveta

Opomba uredništva: Kdo je kriv? Delavci pravijo: banka je kriva, ker jih ni pravočasno obvestila. Banka pravi: sami ste krivi, ker niste čitali uredbe. Mi menimo, da bo imela tokrat banka prav. Izšla je uredba (Uradni list FLRJ štev. 34), kjer piše, da podjetja plačajo od gradbenih uslug 10% davka na promet proizvodov. Uredbo bi morali v podjetju dobro proučiti, in če jim ni bilo kaj jasnega, naj bi vprašali. Sedaj je prepozno zvoniti po toči. Prva, ki bi morala v podjetju poznati to določilo, sta knjigovodja in direktor. Če sta oba to uredbo prezrla, bi ju moral opozoriti na njo upravni odbor ali pa delavski svet. Tako pa se nihče ni zanimal, danes je pa joj!

Kdo je torej kriv! Kar doma v podjetju se boste morali pogovoriti. Nekdo bo pač moral posebej spremljati vse uredbe in opozarjati delavce in upravni odbor podjetja na nje.

IZ MEDNARODNE POLITIKE

OB ZMAGI REPUBLIKANSKEGA KANDIDATA EISENHOWERJA

»LJUDSTVO JE SODILO«

jadikujejo ameriški sindikalni voditelji namesto da bi ocenili svoje napake

V veliki dvorani hotela »Comodore« se je zbral cvet republikancev. Čakali so izid volitev in se že vnaprej navduševali nad svojo zmago. V dvorani hotela »Baltimore« pa so se utaborili demokrati. Tudi oni so težko pričakovali rezultatov in nihče ni podvomil v zmago.

Proti večeru je govoril Stevenson. Ko je končal, so hotel »Comodore« skoro raznesli zmagoslavni vzkliki, »Baltimore« pa je utihnil. Demokrati so odšli — spat.

Torej — zmagal je Eisenhower — predsedniški kandidat republikanske stranke. Skoro 33 milijonov volivcev se je odločilo zanj, dobrih 6 milijonov več kot za Stevensona — demokratskega guvernerja države Illinois. 20. januarja se bo Einsenhower z vsem svojim štabom vselil v Belo hišo in sprejel v svoje roke vajeti ene največjih držav v svetu.

Kaj sedaj? Kako bo peljal general državni čolnič po razburkanih valovih svetovnega morja? Se bodo ameriški odnosi do Evrope spremenili? Vsa ta in še mnoga druga vprašanja si zadajajo ljudje v svetu. Tudi mi se podobno vprašujemo. Poskušajmo si odgovoriti, čeprav nam bo končno odgovorila le praksa. Pogledati pa moramo prej, nekaj značilnosti iz volilnega boja, ki nam vsa ta vprašanja razjasnjujejo.

Republikanci so, skoro bi dejal, že takrat zmagali, ko so na kongresu svoje stranke izbrali Eisenhowerja za predsedniškega kandidata. Mož-vojak je že pred tem kazal, da mu politika ni španska vas. Na kongresu je zelo odločno nastopil in zagovarjal načela levice v republikanski stranki. Dobro je namreč vedel, da si ljudstva ne bo pridobil, če se bo postavil na stran reakcionarne desnice. V predvolilnem boju pa je znal še spretno izkoristiti vse slabosti demokratske stranke. Napadal je državni birokratizem in korupcijo v državnem aparatu, napadal reakcionarne demokratske guvernerje v južnih državah in si tako utrl pot v tradicionalno demokratski jug. Znal je pihati na dušo delavcem, čeprav jim pri vsej gori besed ni prav nič oprijemljivega obljubil. Pridobil si je simpatije struj v republikanski stranki, ker je zagovarjal načela levice, obenem pa ugodil nekaterim zahtevam senatorja Tafta. Kar pa je najvažnejše — obljubil je, da bo končal vojno na Koreji in stotisoči volilcev so ga prav gotovo zaradi tega volili.

Republikanska stranka nadzoruje skoro vse ameriško časopisje. Zelo malo je bilo časopisov, ki so se zavzemali za izvolitev Stevensona. Republikanci so imeli ogromno

Dwight D. Eisenhower

denarja (saj so vendar stranka kapitala), ki so ga znali odlično uporabiti za volilne priprave. Republikansko geslo: »Potrebna je sprememba«, je našlo precej pristašev tudi med demokrati, predvsem pa med politično nevtralnimi volilci. Vse to in še mnogokaj je dajalo republikancem prednost že v volilnem boju.

Senator Stevenson pa je bil do nedavnega v Ameriki nepoznana oseba. Res je bil najboljši, kar so jih mogli demokrati izbrati, toda s po vsej Ameriki poznano osebnostjo Eisenhowerja se ni mogel kosati. Verjetno je Stevenson tudi precenjeval vpliv demokratske stranke na volilce. Govoril je učeno. Preprosti ljudje so za to dosti raje poslušali Eisenhowerja, ki je razlagal svoja politična gledišča z razumljivim ljudskim jezikom. Stevenson je računal predvsem na delavske glasove. Razumljivo, da v državi, kjer je od 96 milijonov odraslih oseb 60 milijonov delavcev, odločijo zmago delavski glasovi. Obljubil je delavcem, da bo ukinil osovraženi protidelavski Taft-Hartleyev zakon, na novo uredil socialno zakonodajo in podpiral upravičene delavske zahteve v sporih z delodajalci. Zategadelj so ga sindikati, ki so bili že 20 let na volitvah nevtralni, tudi podprli. Toda v sindikatih ni niti četrtina ameriških delavcev in njihov vpliv na delavski razred je tako majhen, da poznavalci ameriškega političnega življenja niso pripisovali temu sklepu odločilnega pomena. Do sedaj se je že mnogokrat dogodilo, da so se sindikalni voditelji za nekaj zavzemali, delavci pa so se odločili za povsem drugo.

Stevensonu je tudi precej škodovalo njegovo neodločno stališče do zahtev črncev, ki so posebno v južnih državah, kjer so demokrati na vladavini, še močno izkoriščani. Stevenson se ni mogel zavzemati za zahteve črncev, če je hotel imeti na svoji strani južnoameriške demokrate, zato 16 milijonov črnih volilcev ni mnogo verjelo njegovim pomirjevalnim izjavam o ureditvi spornih vprašanj med belimi in črnimi prebivalci.

Pomanjkanje naprednega programa demokratske stranke, ki bi vseboval delavske zahteve in zagovarjal demokratične pridobitve, težil za resnično demokratično urejeno državo, je vzrok, da se vsi delovni ljudje niso združili okrog demokratske stranke. Če pa bi demokratje imeli takšen program, bi se verjetno na večer volilnega dne hotel »Baltimore« tresel od zmagoslavnih vzklikov.

Letošnjih predsedniških volitev se je po ameriških pojmih udeležilo rekordno število volilcev. Od 98 milijonov odraslih oseb je volilo okrog 60 milijonov. Doslej je bila največja udeležba na volitvah 1940. leta, ki se jih je udeležilo 49 milijonov volilcev. To nam dokazuje, da je obema kandidatoma uspelo precej razgibati zanimanje za politična vprašanja med ameriškimi ljudmi in da danes povprečnemu Amerikancu ni več vseeno, kdo bo sedel v Beli hiši.

Če je zmagal Eisenhower, pa še ni rečeno, da je zmagala republikanska stranka. Mnogi volilci, ki so videli v Eisenhowerju moža čvrste roke, ki bo dobro vodil državo v tem napetem svetovno političnem položaju, so volili Eisenhowerja kot osebnost in ne kot republikanskega kandidata. Mnogo je bilo volilcev, ki so za predsednika države volili Eisenhowerja, za guvernerja ali senatorja pa demokrata. Zato je republikanska volilna zmaga zelo slabotna. V senatu

PIŠEJO NAM

ZDRAVNIŠKA KOMISIJA NI UPOŠTEVALA PREDLOGOV AMBULANTNEGA ZDRAVNIKA IN ZDRAVSTVENEGA STANJA BOLNIKA

Dobil je potrdilo o »delazmožnosti«

čeprav je pred petimi tedni še bruhal kri

Pred letom dni je tovariš Albin Škof, uslužbenec Mestne plinarne v v Ljubljani težko obolel. Bolela so ga jetra, žolč in črevesje. V ljubljanski bolnišnici so 18 dni ugotavljali, kaj vse mu je. 4. avgusta letos. pa so ga poslali na zdravljenje v zdravilišče Rogaška Slatina. Z njegovim zdravjem pa ni bilo nič kaj v redu. 26. avgusta je začel močno bruhati kri Odpeljali so ga v celjsko bolnišnico. Tu je dobil transfuzijo krvi. V bolnišnici je bil do 10. oktobra, ko si je nekoliko opomogel in od tam so ga poslali domov. Zdrav še ni bil. Njegov ambulantni zdravnik dr. Kambič in tudi dr. Prezelj sta predlagala, da bi bilo treba tovariša Škofa obdržati v bolniškem stanju. Zdravnika sta menila, da se bo bolnikovo zdravstveno stanje poboljšalo, da pa je bolnik potreben počitka, miru in dietne hrane.

Albin Škof je prišel pred zdravniško komisijo. Ta se ni kaj dosti ozirala na predloge prejšnjih dveh zdravnikov. Dr. P. mu je celo deja!, da je garjav. Tovariš Škof je namreč zaradi motenj v prebavnih organih dobival od časa do časa čudno srbečico po koži in dr. P. ga je poslal v ambulanto, češ tam vas bodo v treh dneh zaradi garjavosti pozdravili. Sploh pa je najbrže bila zdravniška komisija mnenja, da je Albin Škof zdrav, kakor dren. In zato je Albin Škof 31. oktobra, pet tednov potem, ko je bruhal kri in dobil transfuzijo krvi, prejel od Začasnega odbora zavoda za socialno zavarovanje potrdilo o »dela zmožnosti«.

Sindikalna podružnica se je pritožila proti takšnemu postopku na Višjo zdravniško komisijo. Ona meni, da je bila odločba o delazmožnosti izdana z nezadostno utemeljitvijo. Meni, da zdravstveno stanje Škofa ni bilo dovolj upoštevano, prav tako tudi ne predlogi njegovega ambulantnega zdravnika.

Dore

PREDVOLILNE PRIPRAVE V POSTOJNI

NA ZBOROVANJIH SE BODO POGOVORILI O DELU OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV

Sindikalni odborniki Okrajnega sveta v Postojni so se pred kratkim posvetovali, kako se bodo pripravili na občinske volitve in na volitve v zbor proizvajalcev. Domenili so se, da bodo po vseh krajih sklicali delavska zborovanja in se na teh zborovanjih pogovorili z delavci o delu ljudskih odborov.

—c

IZ MARIBORA

V MARIBORSKIH SINDIKALNIH PODRUŽNICAH SO SI ŽE RAZDELILI DELO

Prejšnjo nedeljo je širši plenum Okrajnega sveta Maribor razpravljal o volitvah. Uspehi razprave so bili vidni že naslednje dni. V vseh večjih tovarnah, kakor v tovarni avtomobilov, »Fr. Leskošku« itd. je o volitvah že razpravljal tovarniški aktiv, podružnice pa so napravile načrt predvolilnih sestankov za oddelke in izmene.

ZD

V POČASTITEV KONGRESA SO DAROVALI ENODNEVNI ZASLUŽEK ZVEZI KOMUNISTOV

V dneh, ko je v Zagrebu zasedal kongres Zveze komunistov Jugoslavije, je imel kolektiv »Hidromontaže« v Mariboru množičen sestanek. Na sestanku je kolektiv »Hidromontaže« sklenil, da bo daroval svoj enodnevni zaslužek Zvezi komunistov, ki ga naj razdeli invalidom narodnoosvobodilne vojne, vdovam in materam padlih partizanov in partizanskim sirotam. Na sestanku je kolektiv še razpravljal o varčevanju, delavci pa so dali številne predloge, na katerem delovnem mestu in v katerem oddelku bi lahko kaj privarčevali.

T. O.

ČAKAJO NA NAVODILA ZA VOLITVE OKRAJNEGA ZBORA PROIZVAJALCEV

Iz Krajevnega sindikalnega sveta v Ravnah na Koroškem nam takole pišejo: »Predvolilna zborovanja. ki jih v našem območju pripravlja Fronta, potekajo zadovoljivo. Priprave za volitve okrajnega zbora proizvajalcev pa še počivajo, ker nismo dobili nobenih podrobnejših navodil od okrajne volilne komisije . . .«

Vse kaže, da sindikalni odborniki tiso razumeli, da so priprave na volitve v zbore proizvajalcev tudi v čem drugem kot samo v tehnični pripravi. Morda bi kazalo, če bi delavcem pojasnili, kaj so zbori proizvajalcev in kakšne so njihove naloge, obenem pa ne bi bilo napačno, če bi se porazgovorili z delavci, kakšna gospodarska vprašanja rešuje njihov občinski ljudski odbor in kaj delavcem ni všeč v delu občinskega ljudskega odbora. Kaj menite?

—b

Rešil se je »raja«

Prejšnji mesec je zbežal iz Madžarske delavec Gasper. Vse, kar je imel, je pustil na Madžarskem, rešil si je le golo življenje. Delavci v murskosoboškem okraju zbirajo denar, da bi mu pomagali.

B. J.

IZ VELENJA

Za kandidate v nov občinski odbor SO IZBRALI PRECEJ DELAVCEV

V Velenju in okolici so na zborih volilcev že izbirali kandidate za nov občinski ljudski odbor. Za nov občinski ljudski odbor so izbrali 65 kandidatov. Izvoljenih bo 29 odbornikov. Večina kandidatov je delavcev, med njimi je tudi ena tretjina žena.

Volilci so na zborih razpravljali o delu, ki ga bo moral opraviti bodoči občinski ljudski odbor in zbor proizvajalcev. Med drugim so razpravljali, za kaj naj bi zbor proizvajalcev namenil denar, ki so ga občinskemu ljudskemu odboru darovala podjetja. Za gradnjo šole naj bi porabili en milijon in pol dinarjev, za komunalno dejavnost en milijon 200.000 dinarjev, za elektrifikacijo naselij Plešivc in Cirkovc pa 300 tisoč dinarjev. Nov odbor bo moral tudi misliti o gradnji poslopja za osnovno šolo in gimnazijo. Misliti pa bo moral tudi na razširitev trgovske mreže in obrtnih obratov. V novem delavskem naselju pa naj bi bil dograjen trgovski dom s potrebnimi trgovskimi lokali, mesnico, pekarno itd.

Fr. Lihteneger

KAKO POTEKAJO PREDVOLILNE PRIPRAVE V KONJICAH IN OKOLICI

OD SVOJIH SREDSTEV SO PRISPEVALI toliko, kolikor znaša davek vseh ostalih davkoplačevalcev

Prvi del predvolilnih priprav na področju konjiške občine je že skorajda zaključen. V posameznih volilnih enotah so na zborih volilcev že izbrali kandidate za nov občinski ljudski odbor. Med kandidati je precejšnje število delavcev, vendar če primerjamo prispevek, kakršnega dajejo delavci skupnosti, bo njihova udeležba v občinskem ljudskem odboru še vse premajhna. Samo v letošnjem letu so konjiška podjetja prispevala iz sklada za prosto razpolaganje 3,400.000 dinarjev. Če še k temu prištejemo zneske, ki so jih dala podjetja okrajnemu ljudskemu odboru in drugim občinam, znese vse to skoraj toliko, kakor davki vseh ostalih davkoplačevalcev s področja občine. Seveda sem nismo všteli zneskov, ki jih podjetja v obliki akumulacije plačujejo za splošne družbene potrebe. Prav in potrebno je, da delavci v čim večjem številu sodelujejo v ljudskem odboru. Delavci, ki sredstva ustvarjajo, bodo z njimi znali tudi bolje gospodariti, kakor vsi ostali.

Poglejmo, v kakšne namene uporabljajo denar pri MLO v Konjicah. Precej denarja so porabili res za popravilo šol in za drugo komunalno dejavnost. Toda skoraj 100.000 dinarjev so porabili, ko so kupili službena kolesa. Okoli 300.000 dinarjev stane regulacijski načrt Konjic. Del vsote mislijo še uporabiti za nabavo opreme za brivski salon in mehanično delavnico.

Delavci menijo, da niso vsi ti izdatki bili nujno potrebni. Zato je razumljiv sklep delavskega sveta tovarne usnja »KONUS«. da naj bo pri prihodnji razdelitvi denarja na seji odbora tudi njihov zastopnik. Ti »zastopniki« podjetij pa bodo zbori proizvajalcev.

V. L.

V srcih nas proletarcev so živo zagorele bakle socializma

(Nadaljevanje s 1. strani)

birokratske družbe in nimajo ničesar skupnega z delavskimi gibanji.

Tudi preimenovanje Ljudske fronte v Socialistično zvezo delovnih ljudi ni zgolj sprememba naslova. To naj bo socialistična politična organizacija delovnega ljudstva. Komunisti bodo delovali v tej socialistični fronti in s svojim osebnim zgledom, s svojo predanostjo idejam delavskega razreda vzgojno vplivali na vse naše ljudi. To preimenovanje pa bo še zbližalo našo zvezo z naprednimi socialističnimi gibanji v svetu.

Na kongresu so tudi precej govorili o naši nadaljnji poti v socializmu. Skoraj vsi govorniki so posvetili pozornost tem stvarem, predvsem pa Tito, Boris Kidrič, Moša Pijade in drugi. Kongres je ozozoril, da ima delavsko upravljanje podjetij odločilen pomen za nadaljnji razvoj in krepitev socialistične demokracije in sploh socializma. Opozoril pa je tudi na nevarnosti birokratskih državno-kapitalističnih teženj in na vpliv buržoaznih, klerikalnih in drugih elementov, ki skušajo pod krinko buržoazne demokracije obnoviti kapitalistične družbene odnose. Potrebno je stalno širiti pravice neposrednih proizvajalcev v upravljanju z gospodarstvom za utrjevanje samoupravljanja v komunah, bojevati pa se proti vsem, ki vidijo samo sebe in svoj kraj, zapostavljajo pa potrebe celotne naše domovine.

Z dosedanjimi napori za dvig našega gospodarstva nam je uspelo kljub vsem mogočim težavam položiti temelje za nadaljnji industrijski in socialistični razvoj naše domovine. V bodoče pa moramo najprej dokončati ključne objekte, pospešiti kmetijstvo, izboljšati promet, obenem pa se zavzemati kar je v naši moči za dviganje življenjske ravni delovnih ljudi. Tovariš Miha Marinko je še posebej opozoril na prizadevanje delovnih kolektivov, da bi dvignili storilnost dela in opozoril na važnost pravilnega določanja stopnje akumulacije.

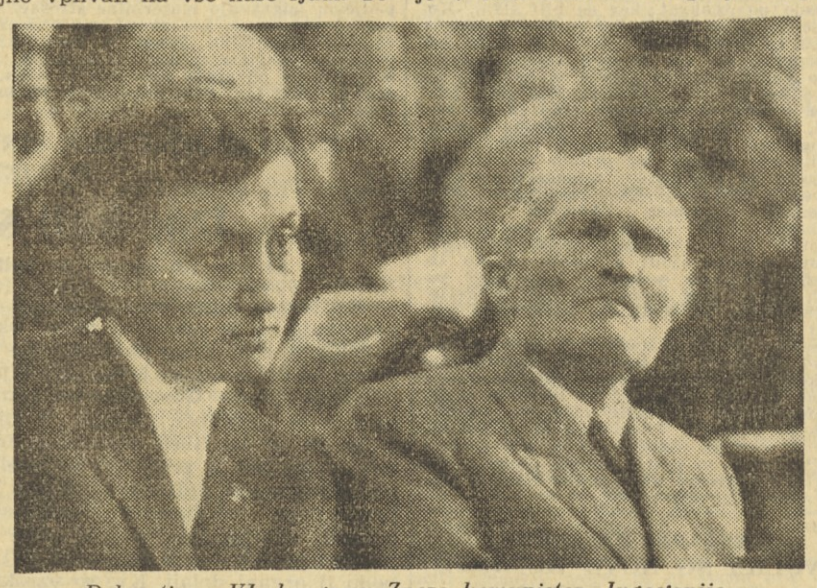

Delegati na VI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije

Na kongresu so tudi podrobno razčlenili vlogo sindikatov v naši družbi. Sindikati morajo biti šola socialističnega demokratizma in delavskega samoupravljanja — pravi kongres v svoji resoluciji. Obenem pa naj sindikati še naprej navezujejo stike z mednarodnim delavskim gibanjem.

Tudi o vseh množičnih organizacijah in delu komunistov v njih so se pogovorili naši delegati na kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Posebno veliko so govorili o politični dejavnosti žena in o pravilni vzgoji naše mladine.

Nadalje je kongres razpravljal in sklepal o krepitvi Jugoslovanske ljudske armade, o naših socialističnih šolah in šolskih programih, o izmenjavi mnenj, ki jim je osnovno izhodišče koristi socializma kot osnovni gonilni sili za razvoj znanosti in kulture.

Kot smo dejali — veliko zgodovinsko pomembno je delo našega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Njegova veličina se bo pokazala v vsej svoji popolnosti v našem bodočem delu, odrazila pa se bo tako ali drugače tudi v delu ostalih delavskih organizacij v svetu.

Nad sedem tisoč novih naročnikov

DELAVSKA ENOTNOST je pridobila v zadnjih treh tednih nad **sedem tisoč** novih naročnikov, mnogo dopisnikov in prijateljev. — Naročila še vedno prihajajo! Odslej bomo od številke do številke redno obveščali svoje bralce, kako raste število naročnikov. — Delavci, naročajte svoj delavski list!

GOSPODARSKE NOVICE

ČLANI DELAVSKEGA SVETA RUDNIKA LAŠKO HOČEJO SAMI GOSPODARITI S SVOJIMI SREDSTVI

60% dobička so namenili za gradnjo družinskih stanovanj

Dne 18. oktobra je gospodarski svet okrajnega ljudskega odbora Celje-okolica sklical zborovanje predstavnikov vseh podjetij v okraju. Na zborovanju so predstavnikom podjetij dejali, naj bi podjetja čimveč dobička odstopila okrajnemu ljudskemu odboru za komunalno dejavnost. Predstavnik rudnika Laško je dejal, da ima rudnik še vse premalo družinskih stanovanj in če bodo dobiček uporabili za kakršno koli gradnjo, potem ga bodo uporabili za gradnjo stanovanj, v katerih bodo stanovali rudarji.

Na delavskem svetu so razpravljali o tem primeru. Razprava je bila zelo živahna. Ob zaključku pa so sklenili tole: 60% dobička bomo porabili za gradnjo družinskih stanovanj, upravni odbor pa naj na naslednji seji razmisli, kako in kje bomo gradili.

L.

Darilo kolektiva Aero VI. kongresu komunistov

Kolektiv tovarne AERO v Celju je na čast VI. kongresu Zveze komunistov izdelal 3700 matric v vrednosti 111.000 dinarjev. Kolektiv je matrice podaril kongresu.

DVA NOVA PROIZVODA TOVARNE AERO

V tovarni AERO v Celju stremijo za čim večjo pestrostjo svojih proizvodov. V mesecu oktobru so začeli s proizvodnjo blank-paste za peči, izdelovati pa so tudi začeli celofan-papir za vkuhavanje.

je sedaj 48 republikancev, 47 demokratov, in 1 neodvisni poslanec, v predstavniški zbornici pa je 212 demokratov in 222 republikancev. In če računamo še to, da ameriškim poslancem ni treba priznavati strankine discipline, in se mnogokrat dogodi, da republikanci podprejo demokrate in obratno, lahko spoznamo, da je zmagoslavje nekaterih republikanskih prenapetežev ob volilni zmagi nekoliko preuranjeno. Nazadnjaške težnje desnega krila republikanske stranke bodo gotovo naletele na močan odpor v vseh državnih predstavništvih in malo je verjetno, da bodo pristaši Tafta in Mac Chartyja uspeli iz teh volitev izvleči vsaj boren zaloga.j.

Eisenhower je takoj ko je zvedel, da je izvoljen, pozval ameriški narod, naj pozabi na predvolilne boje in združi svoje sile. Tudi s Stevensonom je pokadil pipo miru, čeprav sta se še pred nekaj dnevi obmetavala z nič kaj ljubeznivimi priimki. Stevenson in Truman pa sta pozvala demokrate naj pomagajo Eisenhowerju upravljati državo.

Zanimive pa so izjave sindikalnih voditeljev ob Eisenhowerjevi zmagi. Namesto, da bi se vsedli in resno ocenili svoje slabosti, pa pravijo, da bodo »sprejeli sodbo ljudstva«, obenem pa jokajo, ker Eisenhower »verjetno ne bo ukinil Taft-Hartlejevega zakona«. Volitve so pokazale, da v ameriških delavskih sindikatih marsikaj ni v redu. Mnogi sindikalni voditelji so vse prej kot pa delavski voditelji. njihov birokratični položaj jih je povsem odtrgal od delavskega razreda, ki je politično slabo razgledan, razbit in neenoten, ter s tem tudi le volilna množica, ki je zato tukaj, da posluša volilne obljube. ki se navadno sploh ne izpolnijo.

Ves svet je nestrpno čakal volilnih izidov. zakaj od tega kakšen bo odnos nove ameriške vlade do svetovnih vprašanj je v mnogočem odvisen položaj v svetu. Eisenhowerjevo volilno zmago so z velikim veseljem sprejeli reakcionarni krogi na Zahodu, ker vidijo v njej okrepitev sil reakcije. Posebno zadovoljiva je Adenauerjeva krščanska vlada z nemškim velekapitalom vred, ker misli, da se bo Eisenhower naslonil v Evropi edinole na Nemčijo, jo gospodarsko okrepil. Francijo. Anglijo in druge države, pa da bo prepustil svoji usodi. Tudi italijanska vlada »krščanske demokracije« se trudi, da bi čimbolj ponižno pozdravila svojega novega gospodarja. Italijanski vojni minister Pacciardi. ki že več tednov spletkari v New Yorku proti Jugoslaviji, je bil tako navdušen, da je že eno uro po objavi volilnih rezultatov pritekel k Eisenhowerju in mu zagotovil svojo pokorščino. Resneje gledajo na položaj angleški konservativci, ki so se v zadnjih letih naučili stvarno gledati na dogodke v svetu. Iz razočaranja, ki ga je polno angleško časopisje, se da razumeti, da bi konservativcem šla bolj v račun zmaga demokratov, ker bi bila s tem resneje zagotovljena pomoč Evropi. resneje podprta Organizacija Združenih narodov in realnejša politika na Daljnjem Vzhodu.

Napredne in delavske stranke v svetu niso z nič kaj velikim veseljem sprejele vest o Eisenhowerjevi zmagi. Republikanska zunanjepolitična načela bi, če bi se uveljavila, prej škodovala kot pa koristila silam napredka in miru v svetu. Kremeljski gospodje pa so po vsej verjetnosti ob

Adlai E. Stevenson

Eisenhowerjevi zmagi priredili banket, zakaj politični cilji republikanskih vročekrvnežev so jim precej simpatični. Ruski birokratje bi bili kar zadovoljni, da bi zmagale težnje po razširitvi korejskega spopada na Kitajsko. S tem bi imeli v Evropi proste roke, Kitajsko pa bi popolnoma navezali nase in ji povsem zaprli vrata v svet. Pozdravili bi ukinitev pomoči Evropi in zmago Taftovega izolacionalizma. ker računajo, da bi tako vojaško in gospodarsko slabo Evropo z lahkoto pohrustali. Če pa se jim ne bi nobena od teh želja izpolnila, pa pričakujejo, da si bodo z republikanci, ki omalovažujoče gledajo na Organizacijo Združenih narodov laže delili svet kot pa z demokrati.

Toda eno je program stranke, ki je v opoziciji in mora imeti kolikor toliko demagoški program, če hoče pridobivati volilce, eno so predvolilne obljube, a drugo realno politično življenje. To smo videli že pri angleških konservativcih, videli pa bomo po vsej verjetnosti lahko tudi pri republikancih v Ameriki. Eisenhower je sicer med volilnim bojem tu in tam odstopil od načel republikanske levice, ki zahteva konec vojne na Koreji, sodelovanje z OZN, miroljubno rešitev perečih svetovnih vprašanj, okrepitev takoimenovanega svobodnega sveta in se poslužil nekaj nazadnjaških gesel republikanske reakcije. Nekajkrat je govoril o uporabi sile v Koreji, tu in tam povedal kakšno pikro na račun Organizacije Združenih narodov, najbolj pa je zavozil. ko je govoril o »revolucijah« v vzhodnoevropskih državah, ki naj jih pripravijo Združene ameriške države. Tudi v našo domovino se je poizkusil malo vmešati, ko nas je spravil s fašistično Španijo v isti koš in dejal, da bi bil vesel, če bi v Jugoslaviji zmagale »demokratične sile«.

Toda volilni boj je končan in demagoške politične izjave niso več potrebne. Od govorjenja bo treba preiti k dejanjem in vsak pameten človek, upamo pa, da je Eisenhower med njimi, bo zavrnil program republikanskih vročekrvnežev kot neuporaben in nevaren. Svetovni politični položaj in vloga, ki jo Združene ameriške države v svetu imajo, bo prav gotovo prisilil Eisenhowerja, da bo nadaljeval dosedanjo zunanjo politiko demokratske vlade vsaj v glavnih točkah. Pa tudi močna demokratska opozicija in miroljubne težnje ameriškega ljudstva mu ne bosta dovolila, da bi se vmešal v avanture, ki bi lahko popeljale svet v novo vojno.

Gotovo pa je, da se bo pod vladavino republikancev položaj reakcionarnih bogatašev v Ameriki kar precej utrdil. Pričakujemo lahko zelo ostre protidelavske nastope in ostre boje med delavci in delodajalci, ki upajo, da niso zastonj žrtvovali velike vsote za izvolitev Eisenhowerja. Ves ta boj pa bo delavce lahko samo utrdil v prepričanju, da bodo morali, če bodo hoteli imeti vendar že enkrat izpolnjene svoje zahteve, enotno nastopiti, sestaviti program, ki ga bo sprejela demokratska stranka in ki bo združil ves ameriški delavski rod. Seveda pa bodo morali prej izbrati take voditelje. ki jim bodo lahko zaupali.

Stevenson, ki je postal voditelj demokratske stranke se je umaknil na svoj guvernerski stolček v Illinois. Nekateri menijo, da ni opustil misli na predsedniški položaj in da se bo dobro pripravil na bodoče volitve. Če se bo res dobro pripravil, če bo res hotel zmagati, potem bo moral spremeniti celotno politično vsebino demokratske stranke, potem bo moral spoznati, da je delavstvo tisti osnovni činitelj v ameriškem političnem življenju, kateremu pripada bodočnost.

ŽELJA LAŠKIH RUDARJEV

Vsak mesec bi radi videli obračun podjetja

Na zadnje zasedanje delavskega sveta rudnika Laško je razen 30 članov delavskega sveta prišlo še 20 članov kolektiva. Na zasedanju so razpravljali o finančnem stanju podjetja. delavski svet pa je poslušal tudi poročilo o delu upravnega odbora. Med drugim je član delavskega sveta opozoril, da želijo nekateri delavci tole: vsak mesec naj bi dobili na vpogled obračun podjetja, razdeljen pa naj bi bil po obratih. Predsednik delavskega sveta je dejal, da bi bilo mogoče še boljše, če bi vsak mesec sklicali delovna zborovanja in bi na njih podrobno razčlenili obračun podjetja.

Naj bo tako ali drugače. Razveseljivo je vsekakor to, da se delavci zanimajo za finančno poročilo in gospodarsko stanje podjetja. Člani delavskega sveta in tehnični uslužbenci jim bodo na ta ali oni način vsekakor ustregli.

L.

Ali lahk trbove jsk rudarji pocenijo premog

Trboveljski rudarji si močno belijo glave, kako bi dvignili odkopno storitev v jami, kako znižali proizvodne stroške in pocenili premog.

Ko so se o tem pogovarjali, so ugotovili, da ne bodo tega dosegli samo z večjim naprezanjem rudarjev, pač pa je rudniku nujno potrebna nova, modernejša mehanizacija. V rudniku imajo že zelo zastarele in obrabljene naprave, ki jih morajo vedno znova krpati in popravljati. Radi bi si kupili nove. Toda v svetu taka reč precej stane. Precej jim bo pomagalo domače podjetje Strojna tovarna »Miha Marinko«, ki že danes izdeluje najmodernejše stroje. še več pa jih bo, ko bo popolnoma dograjena.

Lo

IZ PAPIRNICE RADEČE

Na račun dobička so znižali cene

Pred dnevi se je sestal kolektiv Papirnice Radeče. O volitvah so govorili. Vendar je ob tem nanesla beseda tudi na gospodarske težave podjetja. Res, včasih zaidejo v težave. Njim sorodna podjetja imajo nižjo stopnjo akumulacije. In ko se na tržišču podjetja s proizvodnjo papirja srečujejo, so radeški papirničarji na slabšem. Konkurenti ga prodajajo kar za 30 do 40 din pri kilogramu ceneje. Vendar so tudi radeški papirničarji nekoliko popustili pri ceni papirja, seveda v svojo škodo. Presežka niso imeli, kdo ve kaj veliko. Kolektiv se je odločil za to, da ga ne razdeli med seboj, marveč da na račun presežka zniža cena papirju.

F. R.

Dopisujte v Delavsko enotnost

S PLENUMA SINDIKATA TRGOVSKIH DELAVCEV SLOVENIJE

30 trgovskih podjetij še nima tarifnih pravilnikov

Odborniki so predlagali umesten predlog

V sindikatu trgovskih delavcev imajo še sedaj preglavice s tarifnimi pravilniki. Še sedaj jih niso povsod sestavili. 30 kolektivov je še brez pravilnika. Nekaterim podjetjem je republiški odbor pravilnike zavrnil celo po dvakrat, ker so bili slabi. Komisije za sestavljanje tarifnih pravilnikov nočejo in nočejo razumeti novih načel nagrajevanja. Na vse mogoče načine skušajo vanje vnesti posebne sklade za nagrade ali na kakšen drug način poizkušajo obiti pravična načela nagrajevanja. Morda bo kdo dejal, da v teh podjetjih ni sposobnih moči.

Poglejmo si samo nekatera podjetja, ki pravilnikov nimajo. Na primer »Commerce« (podjetje za zastopstvo inozemskih tvrdk), »Slovenija impeks«, »Eksportprojekt«, »Mlekopromet« Ljutomer, Zadružno podjetje »Mlekarna« Čirče in druge. V prvih treh podjetjih imajo veliko pravnikov, ekonomistov, skratka ljudi z visoko šolsko izobrazbo. Tam bi vsekakor delo okoli tarifnih pravilnikov moralo že biti opravljeno, če sodimo po strokovni sposobnosti moči, ki so zaposlene.

Plenum sindikata trgovskih delavcev pa je tudi ugotovil, da sindikalne organizacije ponekod še stojijo ob strani pri izvajanju tarifne politike. Ponekod so izdelavo tarifnih pravilnikov prepustili računovodjem ali izključno komisiji. Posamezne člene pravilnika ali tarifne postavke in s tem tarifno politiko sploh, so skoraj povsod pojasnjevali direktorji podjetja. Kaj neki so delali v tem času sindikalni odborniki?

Tudi sedaj sindikalne organizacije še vse premalo vzpodbujajo delavce, da bi ti sami zahtevali zakonito izvajanje tarifne politike v podjetju in da bi najostreje nastopali proti kršenju zakonitosti sploh. V marsikaterem podjetju izigravajo materialne stroške. Nadure obračunavajo kot akord, na primer pri »Tekstil« Ljubljana. Denar za investicije in provizije jemljejo iz pozitivnih razlik, akumulacije ne odvajajo pravilno, skratka, kršeni so členi tarifnega pravilnika, kršena je zakonitost. Sindikalne organizacije se premalo borijo proti takšnim nepravilnim pojavom.

Odborniki plenuma so menili, da bi kazalo klicati na odgovornost vse tiste, ki podcenjujejo in zavirajo potrditev tarifnih pravilnikov, ker s tem zavirajo ureditev prejemkov celotnemu kolektivu. Kolektiv še vedno dobiva akontacije, namesto da bi v redu prejemal svoj zaslužek.

Plenum je med drugim razpravljal o tarifni politiki zaradi tega, ker bo treba marsikak tarifni pravilnik popraviti ali celo izdelati popolnoma na novo. Naročil je Republiškemu odboru, naj svetuje Gospodarskemu svetu, da tista trgovska podjetja, ki še nimajo potrjenih tarifnih pravilnikov, dobivajo samo 80 % plač od povprečnih tarifnih postavk v trgovski stroki in vse to toliko časa, dokler ne uredijo svoje obveznosti, dokler ne bodo delavci prejemali zaslužek po tarifnem pravilniku. —pd—

STEKLARNA HRASTNIK

IZVOLILI SO NOVO KOMISIJO ZA HIGIENSKO-TEHNIČNO ZAŠČITO DELA

Na zadnji širši seji sindikalnega aktiva steklarne Hrastnik so med drugim razpravljali tudi o higiensko-tehnični zaščiti dela v podjetju. Odborniki so izvolili novo komisijo, v kateri so inženirji, delavci in obratni zdravnik. Komisiji so naročili, da mora vsak mesec poročati na delovnem sestanku kolektiva o opravljenem delu in pomanjkljivostih higiensko-tehnične zaščite

Z RAZŠIRJENE SEJE SINDIKATA DELAVCEV KOMUNALNIH PODJETIJ V LJUBLJANI

Izogibali se bomo napak

ki smo jih opazili po volitvah v organe socialnega zavarovanja

Volitev v skupščino socialnega zavarovanja se je udeležilo komaj okrog 65 članov sindikalne organizacije delavcev in uslužbencev komunalnih podjetij Ljubljane. Gospodinjske pomočnice so se najslabše izkazale. V Ljubljani jih je čez 1000 zaposlenih in le nekaj nad 300 je prišlo na volitve. Na seji krajevnega odbora sindikata delavcev in uslužbencev komunalnih podjetij v Ljubljani je celo neka odbornica prosila naj ji pojasnijo, kaj vse bodo ti organi delali. Kje so vzroki za to? Sindikalni odborniki so na seji govorili o tem. Takole pravijo: pri volitvah v organe socialnega zavarovanja smo se večji del ukvarjali le s tehničnim delom. kje bodo volitve, kdo bo postavljal kandidate, kdo naj kandidira itd. Pri vsem tem pa smo pozabili delavcem pojasniti, s katerimi zadevami se bodo novi organi socialnega zavarovanja ukvarjali in katere zadeve so sedaj v tem delu važne. To se jim danes maščuje.

Tako nekako so ocenili pomanjkljivosti pri prejšnjih volitvah. In prav ta izkušnja jih je opozorila na to, da je treba paziti, da se nekaj takega ne bo ponovilo v pripravi na volitve v občinske ljudske odbore in v svete proizvajalcev. Tehnično delo bodo zaupali le nekaterim odbornikom v organizaciji, vsi ostali pa bodo članom pojasnjevali stvari, s katerimi se bodo morali ukvarjati organi oblasti. Takšen način dela pa bo tudi najboljša priprava za volitve. D.

S PLENUMA SINDIKATA DELAVCEV ŽIVILSKE IN TOBAČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE

PODJETJA SO V RAZLIČNEM GOSPODARSKEM POLOŽAJU

Odborniki grajajo pojav nadurnega dela

Gospodarska vprašanja, izvajanje tarifne politike v podjetjih in vse, kar je s tem v tesni zvezi, je bilo osrednji del razprave na plenumu sindikata delavcev in uslužbencev živilske in tobačne industrije Slovenije. Seveda so se odborniki menili tudi o volitvah v občinske ljudske odbore in zbore proizvajalcev, o delavskih svetih in delavskih kulturnih društvih »Svoboda«. Vendar je bil prav ta, če hočemo reči tako imenovani gospodarski del razprave najbolj zanimiv. Opozoril je na nekaj zelo pomembnih pojavov v našem gospodarskem življenju. Odborniki so med drugim namreč govorili o tem, kako ta ali oni kolektiv z večjim ali manjšim naporom ustvarja sklad plač. Nekatera podjetja so najbrž prenizko družbeno obremenjena ali pa zaradi monopolnega položaja brez posebnih težav ustvarjajo precejšnje dobičke in jih delijo med svoje člane kolektiva. Druga podjetja, ki imajo manj ugodnosti, pa le s težavo ustvarjajo sklad plač ali pa so ustvarila le malenkosten odstotek dobička.

Sindikalni odborniki, ki so razpravljali o dohodku posameznih podjetij, se seveda ne navdušujejo za uravnilovko, da bi imelo vsako podjetje enak zaslužek. Pravijo le, da bi bilo treba v bodoče nekako drugače urediti obremenitev med podjetji, ki nastopajo na tržišču s temi ali onimi ugodnostmi, in s tistimi, ki so odvisna zgolj od ponudbe in povpraševanja.

Razen že omenjenega so odborniki opozorili na nezdrav pojav nadurnega dela. Ko so v podjetjih začeli izdelovati tarifne pravilnike, so marsikje odpuščali delovne moči. S tem ukrepom so hoteli na ta način povečati zaslužke preostalim delavcem. Seveda bi morali misliti tudi na druge. Lahko bi razširili svojo proizvodno dejavnost in zaposlili delavce, če so jim bili trenutno odveč. Marsikje pa so nepremišljeno odpuščali. To se jim sedaj maščuje. Ne zmorejo, dela niso bolje organizirali, niti poskrbeli za večjo storilnost, ampak uvajajo nadurno delo. V klavnici Maribor in Košaki delajo delavci tudi po tri četrt meseca 12 in še več ur dnevno. Tako pa je tudi v nekaterih drugih podjetjih živilske industrije Odborniki so to grajali. To nima nič skupnega z iskanjem izhoda iz trenutnih težav. To škoduje posameznim delavcem in duši iznajdljivost za dvig proizvodnosti. —pd—

PREKLIC

Preklicujem vse izjave, katere sem dobil od računovodje tov. Pavlin Aleksandra in jih dal oblastnim organom zoper poslovanje Državnega posestva Žavrč in tov. direktorju Babič Netka, ker so bile neresnične.

V Žavrču, dne 8. 11. 1952.

Hojnik Stanko,
finančni referent Občinskega ljudskega odbora Žavrč pri Ptuju.

OB PETINTRIDESETLETNICI OKTOBRSKE REVOLUCIJE

Pretresljiva bilanca revolucije

Od starih revolucionarjev ni nikogar več med živimi, razen seveda Stalina, ki pa ni revolucionar

»Stalin je, odkar je postal generalni sekretar, koncentriral v svojih rokah ogromno oblast in nisem prepričan, da bo znal to oblast tudi smotrno uporabljati.« Tako je pisal Lenin Centralnemu komiteju boljševiške partije že 25. decembra 1922. leta. Dober teden pozneje pa je zapisal: »Stalin je preveč brezobziren in, če je ta napaka med nami komunisti še znosna, postaja popolnoma nemogoča v delovni sobi generalnega sekretarja. Zato predlagam tovarišem, da ga čimprej odstranijo s tega položaja . . .«

In Lenin se ni motil.

Stalin je z brezobzirnostjo nasilneža odstranil vse, ki so količkaj mislili s svojo glavo. Danes ni nobenega starih revolucionarjev — Leninove garde — več med živimi.

Na II. kongresu Sovjetov novembra 1917. leta so sestavili vlado, v kateri je bilo 16 starih revolucionarjev.

Od 16 članov prve sovjetske vlade je danes živ samo še Stalin. Le štirje so umrli naravne smrti: Lenin je umrl 21. januarja 1924, Nogin prav tako 1924. leta, Skvorcev 1928. leta, Lunačarski pa 1933. leta. Kaj se je zgodilo z ostalimi?

Rikov, star boljševiški borec, ki je stopil v delavsko gibanje že 1899. leta in postal član Centralnega komiteja 1905. leta, je bil Stalinu trn v peti. 1936. leta ga je dal zapreti in ga 1938. leta obsodil na smrt kot izdajalca revolucije in socializma.

Miljutina so zaprli 1937. leta. Za njegovo usodo nihče ne ve.

Šljapnikov je bil 1924. leta premeščen na poslaništvo v Pariz. Leta 1926 je postal predsednik »Metal-importa«, leta 1930 izgine za njim vsaka sled.

Trockega so leta 1927 izključili iz partije, 1936 so ga na moskovskem procesu obsodili na smrt, leta 1940 pa ga je sovjetski agent ubil s kladivom, ko je pisal Stalinov življenjepis.

Ista usoda je doletela tudi vse ostale.

Toda duh Oktobra še živi v delih naših komunistov, našega tovariša Tita. Tako kot je Lenin ob zatonu Druge internacionale prelomil z vso njeno oportunistično preteklostjo in imenoval svojo partijo komunistično, smo tudi mi danes prelomili s kontrarevolucionarno dejavnostjo komunističnih

partij, ki so se izneverile stvari socializma in postale navadno orodje sovjetske osvajalne politike, ter imenovali našo Partijo po vzoru Zveze komunistov, ki sta jo ustanovila Marx in Engels.

PROSLAVA V BEOGRADU

Odkrili so ploščo v spomin na kongres zedinjenja

V Beogradu je bilo na Trgu Dimitrija Tucovića 31. oktobra veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 80.000 Beograjčanov. Ob tej priliki je tovariš *Djuro Salaj* odkril spominsko ploščo v spomin na kongres zedinjenja, ki je bil od 20. do 23. aprila 1919. leta prav na istem kraju. Takrat se je naša Partija imenovala Socialistična delavska partija Jugoslavije (komunistov). Leto pozneje pa se je preimenovala v Komunistično partijo Jugoslavije.

Poudo za združitev vseh delavskih strank na ozemlju Jugoslavije je dala Srbska socialnodemokratska stranka. V novo stranko so vstopile v celoti Srbska socialnodemokratska stranka, Socialnodemokratska stranka Bosne in Hercegovine, Socialistična stranka Dalmacije, ogromna večina članstva Socialnodemokratske stranke Hrvatske in Slavonije, ki se je odcepila od izdajalskega vodstva, skupina pelagičevcev iz Vojvodine, kakor tudi skupine iz Makedonije in Črne gore. Slovenskih socialistov na kongresu ni bilo, ker se niso hoteli cepiti. Šele marca 1920 so se zbrali zaupniki ljubljanske krajevne organizacije in sklenili, da izstopijo iz Jugoslovanske socialnodemokratske stranke ter proglasili ljubljansko organizacijo za sestavni del nove delavske socialistične stranke za Slovenijo.

Delegati kongresa združenja pred stavbo na Slaviji v Beogradu, kjer je bil kongres od 20. do 23. aprila 1919. leta

K RAZPRAVI O DRUŽBENEM PLANU

V kaj bomo usmerili našo pozornost

Gospodarske posledice suše. — Uvoziti bomo morali hrano. — Izgraditi nam je do kraja glavne objekte. — Več sredstev za izboljšanje družbene ravni. — Glavne zadolžitve je dobila težka industrija. — Sklad za plače je ostal nespremenjen. — Povečati moramo proizvodnost.

Pred nekaj dnevi je Zvezna vlada sprejela predlog družbenega plana za leto 1953. Sedaj ga je dala v razpravo delovnim kolektivom, gospodarskim organizacijam, skratka vsem delovnim ljudem. Gospodarske organizacije bodo nedvomno tako kot lani, dopolnile osnutek z raznimi novimi predlogi in zahtevale tudi določene popravke.

Predlog družbenega plana za leto 1953 je bil izdelan na osnovi ugotovitev in pouka, ki ga je pokazale uresničevanje letošnjega plana. Upoštevati je bilo potrebno seveda tudi letošnjo sušo in njene posledice. Posledice suše se bodo pokazale v celotnem našem gospodarstvu. Poznale se bodo tudi v naši zunanji trgovini. Zaradi zmanjšanega izvoza bodo namreč skrčene možnosti uvoza surovin ter industrijske opreme.

Industrijska proizvodnja se bo, kot predvideva plan, v letu 1953 povečala. Torej bo večja kot je bila letos. Seveda pa se ne bo povečala enakomerno v vseh industrijskih panogah. Predviden je v glavnem občuten napredek v metalurgiji, strojegradnji, elektroindustriji, proizvodnji nafte, električne energije ter rudarstvu. V ostalih industrijskih panogah bo ostala proizvodnja v glavnem v mejah njene dosedanje zmogljivosti. S tem pa ni rečeno, da ne bo nujno povečati proizvodnosti tudi v drugih panogah. To bo nujno! V panogah, ki jih je suša neposredno prizadela, kot so n. pr. živilska, pa tudi delno tekstilna industrija, se bo proizvodnja celo nekoliko zmanjšala. To pomeni, da bomo za široko potrošnjo proizvedli približno toliko proizvodov kot letos pospešili pa bomo pridobivanje domačih surovin in polizdelkov ter izdelavo industrijske opreme.

Letošnja suša je precej škodovala našemu gospodarstvu. Zavrla je industrijo, ki je odvisna od domačih surovin iz kmetijske proizvodnje. Vplivala je na to da so porasle cene kmetijskim pridelkom. Zmanjšala oziroma skoraj nemogočila je naš izvoz kmetijskih pridelkov. S tem je ogrozila uravnanje naše zunanje trgovinske bilance. Tako so se naše možnosti v zunanji trgovini poslabšale. Izvoziti ne moremo sladkorja, koruze itd. Nasprotno uvoziti moramo, če hočemo obdržati prehrano prebivalstva na dosedanji ravni, za okoli 120 milijonov dolarjev raznega živeža kot na primer: moka, mast sladkor, riž, žito itd.

Z družbenim planom moramo tako usmeriti gospodarstvo, da uravnamo naše plačilne možnosti v zunanji trgovini in da preprečimo nadaljnji porast količine denarja, ki je v obtoku. Zato plan predvideva povečanje proizvodnje osnovne industrije. Kapitalna izgradnja je v planu zožena na res samo tiste objekte, ki bodo še tekom letošnjega in prihodnjega leta že dajali proizvode in tako povečali naš narodni dohodek. Razbremenjen je naš uvoz in celo povečan naš izvoz. Predvideno je, da bomo prihodnje leto gradili le 64 objektov, iz sredstev za osnovno investicijsko izgradnjo. Ta sredstva znašajo 110 milijard in 272 milijonov. Vse ostale investicije pa bodo morala podjetja kriti z lastnimi sredstvi, bodisi iz amortizacijskega fonda, bodisi iz fonda za samostojno razpolaganje. Ni pa še določeno, s kolikšnim delom amortizacijskih sredstev bodo razpolagala podjetja sama, kolikšen del pa bodo morala odvesti.

V letu 1953 bomo gradili manj ključnih objektov, kot v letu 1952. To je razumljivo, saj se osnovna kapitalna izgradnja približuje h koncu. Vendar pa bo treba v prihodnjem letu dokončati ključne objekte. To bo naše gospodarstvo zelo opomoglo. Našo predelovalno industrijo in njene plodove bomo mogli v naslednjih letih uporabiti v drugih gospodarskih panogah v izdelavo proizvodov za izboljšanje družbene ravni kot na primer za gradnjo stanovanj itd.

To se čuti že v predlogu družbenega plana za naslednje leto. V njem je predvideno, da se vloži 5 milijard dinarjev za potrebe izboljšanja družbene ravni. Gospodarske organizacije, zlasti pa ljudski odbori, bodo lahko dobivali kredite za gradnjo stanovanj, komunalnih naprav, zdravstvenih ter kulturnih ustanov in drugih objektov družbenega standarda. Tudi vedno več gradbenih podjetij bo sproščenih za taka dela, saj se objekti osnovne investicijske izgradnje že dokončujejo. Prav pri takih delih pa bo možno zaposliti tudi odvišne delovne moči ki so v zadnjem času gospodarstvu na razpolago.

Največ obveznosti torej nalaga družbeni plan za leto 1953 naši osnovni industriji — metalurgiji rudnikom, elektroindustriji in strojegradnji. Te panoge morajo povečati svojo proizvodnjo in v veliki meri kriti potrebe naše kapitalne izgradnje in predelovalne industrije. Odstotek izkoriščanja zmogljivosti te industrije je znatno povišan. Gibljе se med 90 do 100 odstotki. Naj navedemo samo nekaj številk iz Slovenije o tem, kako se bo moral povečati obseg teh panog proizvodnje. Za Jeseniško železarno je predvideno, da bo povečala svojo proizvodnjo v letu 1953 za 35.000 ton jekla, 7000 ton pločevine ter več tisoč ton surovega železa. Rudnik svinca v Mežici bo moral proizvesti 350 ton več surovega svinca, celjska cinkarna pa bo povečala v prihodnjem letu svojo proizvodnjo za 400 ton. Koncem prihodnjega leta bomo dobili iz Strniščа prve tisoče ton glinice in aluminija. Rudnik živega srebra v Idriji bo proizvedel za 5000 ton več živega srebra itd. Železniške delavnice v Mariboru bodo imele v letu 1953 za 13% večjo proizvodnjo, Litostroj za 30%, tovarna »Franc Leskošek« v Mariboru za 53% tovarna orodja v Žrečah za 80% več itd. Te številke dajejo slutiti, da smo največje težave že prebrodili in da žrtve in napori ki smo jih vložili v kapitalno izgradnjo, že dajejo prve sadove.

Predlog družbenega plana za leto 1953 predvideva isti sklad za plače, kot je letošnji čeprav se po drugi strani predvideva, da se bo vrednost industrijske proizvodnje povečala. Zakaj to? Vrednost industrijske proizvodnje bo porasla zaradi povečanja storilnosti, zaradi večje delovne discipline in umnejšega izkoriščanja strojev ter surovin, ne pa na račun povečanja števila delovnih moči. To je popolnoma razumljivo. Saj vemo, da te možnosti niso bile izčrpane. Zato tudi ostane fond široke potrošnje v letu 1953 isti kot letos.

V razpravi o predlogu družbenega plana za leto 1953 bi se morali razgovoriti predvsem o stvareh, ki so važne za celotno naše gospodarstvo, ne pa samo za posamezna podjetja. Jasno je da bodo delovni kolektivi razpravljali o zadevah in opravilih iz njihovega podjetja, tako je tudi prav! Vendar pa je v teh razpravah treba videti težnje in potrebe skupnosti in ne samo svojega podjetja. Letos so bile nekatere stopnje akumulacije nepravilno odmerjene in so se kolektivi tudi opravičeno precej razburjali in grajali. V bodočem planu so najbolj grobe nepravilnosti v odmerjanju stopenj akumulacije odpravljene. Nekaj napak je prav gotovo še ostalo. V razpravi bomo gotovo opozorili na nje in bodo še te popravljene. Delovni kolektivi pa se morajo pomeniti predvsem o tem, kako bodo zvišali storilnost dela pri njih, ki celo v naših sodobnih obratih zaostaja za obrati v inozemstvu. »Če bodo čakali samo na tehnični razvoj in boljšo mehanizacijo naše proizvodnje,« je dejal na šestem kongresu komunistov tovariš Marinko, »bomo zamudili ogromne milijarde narodnega dohodka ki bi jih v tem času že lahko zbrali in ki bi nam veliko pomagale, da bi se skrajšal rok kapitalne graditve in neposredno izboljšal položaj delovnih ljudi.«

Misliti pa je treba tudi na to, da se moramo le resno spoprijeti z inozemsko konkurenco na zunanjem trgu, kar pa je možno edinole s povečanjem storilnosti. Našo storilnost moramo vsaj zenačiti s storilnostjo v inozemstvu. Sedaj je še potrebno premiranje podjetij, toda to ne more ostati večno kot potuha podjetjem z nizko storilnostjo.

Zavedati se moramo, kot je dejal tovariš Marinko, da se »samo podjetja z napeto stopnjo akumulacije resno bore za poceni proizvodnje in zvišanje storilnosti dela, ker se neposredno ne boje, da bi se jim stopnja povišala. Pri podjetjih s prenizko stopnjo je narobe. Strah pred tem, da bi prišle na dan skrite rezerve in da bi se pokazalo, da nosi podjetje premajhno družbeno breme, deluje, da ta nič ne store za napredek proizvodnje in racionalno gospodarjenje.« bk

Trpek in sramoten madež na tako opevani »ameriški demokraciji«

Podobe iz življenja »črnih Američanov«, ki jih je zapisal v svojih člankih E. Winkler. (Nadaljevanje in konec)

Minilo je doslej že 85 let, od kar so odpadle suženjske verige. Zamorci, ki so jih tolikokrat označevali za manj vredne, so ta čas pokazali, da so delavni, spretni in v velikem številu zelo nadarjeni. Črni ljudje, ki seveda še nosijo na sebi krvave rane suženjstva, se kljub vsem oviram presetljivo dobro razvijajo. Dali so Ameriki že pomembne izumitelje, umetnike, pisatelje, učenjake, vzgojitelje in športnike. To je za otroke, vnuke in pravnuke sužnjev velik uspeh. V širokih krogih belopoltega prebivalstva obstajajo proti Zamorcem še vedno številni predsodki. Zamorcem je sicer uspelo, da so si zgradili in izoblikovali svoj lastni svet — vendar so še zmeraj izključeni iz belopoltega sveta. Prav v zadnjih mesecih je po ameriškem tisku spet krožilo poročilo, kako je mesto Dresden, država New York, rojstni kraj našega »Strica Toma«, v ljudskem glasovanju z veliko večino sklenilo prepovedati Zamorcem dostop v restavracije belopoltih.

Če hoče človek predočiti ameriškim prijateljem, kako zelo tako ponašanje nasprotuje temeljnim načelom človečanstva in demokracije, dobi pogosto tale odgovor: »Mi ne odklanjamo Zamorcev zaradi barve njihove kože, ampak zaradi njihovega značaja. Zamorci so neizobraženi, surovi in pogosto nesnažni. Neugnani in nesramni so, pijančujejo in imajo mnogi spolne bolezni, poleg tega so pa nepošteni in tatinski.«

V tem dokazovanju, se mi zdi, je mogoče najti ključ za »zamorsko vprašanje«. Kajti to, kar pravijo ti prijatelji, ne vsebuje le zrnca, ampak velik kos resnice. Zamorske množice so neizobražene. Med njimi je šestkrat več nepismenih kakor med belci. In Zamorci, ki tvorijo desetino prebivalstva, dajejo 30 % vseh kršilcev zakona in zločincev.

Bremena zatiranih

Zakaj pa je temu tako? Ali so Zamorcu te lastnosti prirojene? Gotovo nikakor ne. Kar opažamo na Zamorcih, to so »bremena zatiranih«. Zamorci so neizobraženi, ker jim niso dali nobenih šol in jim tudi danes pogosto nudijo še prav slabe šole. Uradne statistike kažejo, da nekatere Južne države izdajajo za šole belokožcev petkrat toliko denarja, kakor za šole za zamorske otroke. Učiteljske plače na zamorskih šolah so za 40 % nižje, kakor njihovih stanovskih tovarišev po šolah za belokožce.

Zamorci so surovi, nekulturni in umazani? Sam sem dolga leta delal z Zamorci v nekem obratu in vem, da to vselej ne velja. Ali pa je kaj čudnega, če je večkrat res tako? Zamorci še vedno igrajo vlogo nekake Pepelke. Med 600.000 izučenimi kovinskimi delavci najdemo samo 4400 Zamorcev, med 195.000 električarji 1200 Zamorcev, med 70.000 strojevodji 398 Zamorcev. Po mnogih krajih so doslej nasilno ovirali Zamorce, da se niso mogli povzpeti do višjih poklicev. Zato so Zamorci prisiljeni opravljati najtežja in najslabše plačana dela. Na cestnih vogalih stoje in snažijo čevlje, po gostilnah pomivajo posodo, po hišah hodijo in čistijo stanovanja. Zamorci predstavljajo največji del poljedelskih delavcev in velik del pomožnih delavcev po tovarnah za avtomobile, jeklarnah in rudnikih. 25 % vseh družin (vštevši poljedelstvo) ima v Združenih državah letni dohodek izpod 2000 dolarjev. Pri Zamorcih pa vidimo, da ima 64 % vseh, ki niso zaposleni v kmetijstvu, družinski dohodek izpod 2000 dolarjev. Črnih gospodinj je poklicno zaposlenih skoraj dvakrat toliko kakor belih. Zato imajo manj časa za otroke in dom.

Zamorski otroci ne poznajo brezskrbne mladosti. Že v zgodnjih letih morajo pomagati staršem, da si zaslužijo za vsakdanji kruh. Veliko jih dela na plantažah, v diamantnih rudnikih in v pragozdovih — za belega bogataša, ki jih brezsrčno izkorišča. Na sliki vidimo črna otročka, ki ju je presenetil fotoreporter ne daleč od taborišča njihovega plemena

Bolezni? Zamorci imajo mnogo slabše stanovanjske in življenjske razmere. Ker prihajajo pri iskanju stanovanja v poštev samo »zamorski okraji«, morajo pogosto za slaba stanovanja plačevati visoke najemnine. Zamorci trpe tudi zaradi pomanjkanja zdravnikov in bolnišnic. Jetika zahteva med črnci natanko trikrat toliko žrtev kakor med belci. Letna umrljivost pri belcih znaša 10.5 % na 1000, pri črnih pa 12 %. Povprečna življenjska doba za belega moža znaša v Ameriki 64 in pol leta — za črnca 56, za belo ženo 69 in pol — za črnko 59 in pol.

Zločini? Zamorci so bolj siromašni. Brezposelnost med njimi je stalno znatno večja. Dolgotrajno zatiranje in krivice, ki se jim še danes gode, brez dvoma vplivajo demoralizujoče. Učenjak, ki je proučeval zapore po Južnih državah, je ugotovil: »90 % Zamorcev po zaporih tvorijo neizučeni delavci. 60 % jih ne zna niti brati niti pisati.« In iz tega je izvajal modri sklep: »Kruh in vzgoja sta tako dobri sredstvi za preprečevanje zločinov, kakor cepljenje proti kozam.«

Tako vidimo: slabe lastnosti, ki se brez dvoma drže še mnogih Zamorcev, niso nikakršni rasni znaki, ampak posledica zgodovinskih, gospodarskih in socialnih dejstev. To spoznanje je zelo vzporedno. Pove nam, da vprašanje ameriških Zamorcev, ki je v resnici sramoten madež v »ameriški demokraciji«, je mogoče v bodoče rešiti v toliki meri, v kolikor se bo posrečilo dvigniti gospodarski, družbeni in kulturni položaj zamorskih množic.

KULTURNI RAZGLEDI

Razgovor o grafiki in njenem mestu v likovni umetnosti

Ali je to res „manjvredna umetnost“?

Pri nas do nedavna o grafiki nismo dosti govorili. Takozvana razstava »Partizanske grafike«, ki je bila že dvakrat prirejena v Ljubljani — poslednjič so bila ta dela raz-

Ive Šubic: Požgano, linorez

stavljena letos ob Dnevu vstaje v Mali galeriji — pa je sprožila večje zanimanje. Ob letošnjih proslavah v Dolenjskih Toplicah je bila razstavljena »Partizanska grafika« tudi v Novem mestu.

Na tej likovni prireditvi umetnikov-partizanov smo se srečali stari znanci z umetniških razstav, Tone, stari Dermastja in jaz. Živahno smo se pomenkovali o velikih partizanskih dejanjih, ki so jih skušali domači likovni umetniki upodobiti v času osvobodilne vojne. Tone je o »črno-beli« umetnosti, o grafiki že precej vedel. Občutil pa je, da so grafiko pri nas zanemarjali in premalo cenili, čeprav jo pri drugih narodih visoko vrednotijo in zavzema na razstavah likovne umetnosti često enakopraven položaj ob barvnih umetniških podobah.

Naš stari tovariš Dermastja, ki je prvi povzel besedo, si je sicer že ogledal »grafiko«. Ni mu pa bilo do takrat vse jasno, kako je s to tehniko v likovni kulturi. »Še danes točno ne vem,« je povedal, »kaj vse si naj predstavljam pod pojmom grafike.«

Moral sem s preprosto besedo na dan.

»Umetniška grafika je likovna stvaritev. Njo s tiskom razmnožimo v večih izvodih. Grafični listi so odtisi s plošč, ki jih umetnik lastnoročno napravi. Pri navadnem mehaničnem tisku pa je treba podobo najprej prenesti na kliše in potem tega odtisniti. Pri grafiki umetniki sami »izdelajo« kliše bodisi v les, linolej, na kamen ali na kovinsko ploščo. Izvirne odtise umetniške grafike obvezno oštevilčijo in jih avtorji tudi podpišejo. Odtisnejo pa le omejeno število, na primer tri izvode, deset ali tudi nekaj več. Grafika se torej ne omejuje na en sam in edini izvirni izvod, kot na primer barvna slika. Grafiko je mogoče odtisniti v več enakovrednih primerkih. V tem leži njena velika prednost. Prav tak način odtiskovanja omogoča uspešneje razširjanje likovne umetnosti.

Ko smo tako ocenili prednosti grafike in njeno vlogo, se je Tone spomnil na risbe s tušem, ogljem in svinčnikom, ki jih pogosto prištevajo k grafiki.

Pojasnil sem tovarišema:

»Zapomniti si moramo, da risbe ne spadajo v grafiko. Te prav pomotoma vključujejo, odnosno prištevajo h grafiki. Z risanjem se bavi vsak upodabljalec, ne glede na to, ali ustvarja grafike ali ne. Z risbo upodobi umetnik svojo osnovno ali idejno zamisel. Risba je zanj izhodišče, iz katerega snuje svojo stvaritev. To pa potem lahko napravi v najrazličnejših tehnikah, bodisi v olju, mozaiku, freski, z grafiti, bakrorezu, linoleju, lesu in tako dalje.

Med risbo in grafiko je torej velika razlika. Z risbo dobimo samo en izvod, dočim je pri grafiki lahko več primerkov, ki jih vse smatramo za izvirne.

»Če pravilno razumem razliko med grafiko in risbo, potem moram reči, da naslov razstave »Partizanskega grafika« ni bil popolnoma točen. Na razstavi sem namreč videl risbe s svinčnikom, tušem, ogljem in druge poleg izvirnih odtisov iz linolejev in lesorezov ter jedkanic«, je veselo pripomnil Tone, ki si je razstavo že prvič temeljito ogledal.

»Točno, bolj pravilno bi bilo imenovati Razstavo slovenskih umetnikov-partizanov in ne ‚Partizansko grafiko‘, smo sporazumno ugotovili.

Starega Dermastjo je grafika še bolj zanimala in je zato hotel zvedeti še, kakšno vlogo, oziroma namen ima grafika in zaradi katerih prednosti se umetnik odloči za grafično tehniko.

Z grafiko uspe umetnik preprosto, hitro in učinkovito upodobiti tekoče življenjske pojave in dogodke. Taka grafična dela so zaradi tega vernejši prikaz resničnega dogodka, kakor pa zmore to na primer podoba ali risba. Njo običajno umetnik napravi šele kasneje in že pod drugimi okoliščinami. Na primer. Poglejmo v dela naše domače partizanske grafike Pred nami je linorez Ive Šubica-»Požgano«. Umetnik je grafiko (linorez) urezal ob času požiga ali neposredno po njem. Torej tedaj, ko je umetnik imel v sebi še vse žive vtise o grozotnem divjanju okupatorja. Če bi upodabljal

Stane Kumar: Bosanski slikar Daniel Ozmo (jedkanica) po risbi iz leta 1935

isti prizor kasneje, recimo po nekaj letih ali celo nekaj desetletjih, bi bila podoba manj dokumentarna. Grafična dela zavoljo tega morda nekoliko zastajajo za sodobnim slikarstvom, imajo pa prav zaradi te »pomanjkljivosti« bolj stvaren in resničen izraz.

Slikarstvo deluje s posredovanjem barvnih ploskev. Grafika je omejena na črno-bele ploskve. Obstojajo pa seveda tudi take grafične tehnike, ki omogočajo upodobitev v vseh vrstah tonov. Take grafike se močno približujejo barvnim tonom ali odtenkom v slikarstvu (olje, akvarel, tempera in tako dalje) in jih zato smatrajo za slikarske vrednote.

Poglejmo še sliko Toneta Žnidaršiča: »Kanin«. Že na prvi pogled opazimo na tej grafiki celo lestvico tonov, od najsvetlejšega do najtemnejšega sivega tona.

Med najbolj razširjenimi grafičnimi tehnikami je jedkanica, to je tisk s kovinske plošče. Poglejmo grafijo Staneta Kumarja, ki predstavlja bosanskega slikarja Daniela Ozma, ki so ga ustaši ubili v taborišču Jasenovac. S to grafično tehniko doseže umetnik najbolj občutljive in nežne odtenke.

Ponovno je vprašal Dermastja: »Potem-

T. Žnidaršič: Kamin (aquatinta)

takem imamo seveda različne grafične tehnike? Prav rad bi jih spoznal«.

Pojasnil sem tovarišema:

»Danes je grafika zelo razvita. Umetniki uporabljajo navadno linorez ali lesorez, litografijo ali kamenotisk in tisk s kovinskih plošč.

Najstarejši lesorezi so nam znani iz sedemnajstega stoletja. Tako imenovani globoki tisk (radiranka, suha igla, bakrorez) so poznali v petnajstem stoletju. Ta tisk se je razvil iz graverske obrti. Najmlajša grafika je litografija ali kamenotisk. V tej tehniki so pričeli delati šele v devetnajstem stoletju. Ker tedaj še niso spoznali praktične uporabnosti in vrednosti grafike, se ta ni mogla dokaj razviti. Še danes jo nekateri podcenjujejo. Smatrajo jo za »nižjo« vrsto umetnosti. Toda v grafiki so delali veliki umetniki svetovnega slovesa. Tako na primer nemški slikar A. Dürer, meščanski umetnik F. Goya, nizozemski velemojster Rembrandt, francoski slikar Honore Daumier in drugi. Poleg barvnih podob so vsi ustvarili pomembne grafične umetnine. Posebno znana je na primer litografija Daumiera »Ulica Transnonain 15. aprila 1834«. (Glej sliko!)

Tone se je pričel zanimati tudi za domače ustvarjalce grafike. Treba je bilo pojasniti. »Slovensko grafiko je zelo razvil Božidar Jakac. On je študiral grafiko pri A. Brömseju v Pragi. Jakac obvlada vse grafične tehnike, v bakropisu, litografiji, lesorezu, ujedanki in monotipiji. Posebno znani grafiki na Slovenskem so med drugimi še France Mihelič, Franc Stiplovšek, Stane Kumar, Dušan Petrič, Vlado Lamut, Riko Debenjak, Maks Sedej in drugi. Največ grafike med Jugoslovani gojijo Slovenci. Pri Hrvatih je najbolj znan grafik Tomislav Krizman, med Srbi pa Ljuba Ivanović in Djordje Andrejević-Kun. Andrejevića-Kuna na primer poznajo tudi mnogi Slovenci še iz njegove predvojne dejavnosti. Izdal je namreč v posebni mapi zbirko linorezov, motivov iz španske državljanske vojne v letih 1936 do 1938. Mnogi naši napredni delavci se prav dobro spominjajo grafičnih del nemške slikarke Käthe Kollwitz, ki so jih stalno objavljali naši delavski časopisi že pred letom 1941.

Dermastja je postajal vse bolj radoveden in pričele so ga zanimati partizanske grafike. Tone mu je povedal, da hrani doma dve mapi grafik iz časov osvobodilne vojne: Franceta Miheliča in Nikolaja Pirnata. Podobne grafične mape so uredile tudi partizanske tiskarne tudi v Srbiji in Bosni. O tem pa še drugič kaj več. Franjo Aleš

POPRAVEK

V zadnji, to je v 46. številki Delavske enotnosti je nastala v članku Razstava »Ljubljane v osvobodilni borbi« neljuba tiskarska pomota. Predzadnja vrstica v drugem stolpcu se pravilno glasi takole: Ljubljančani so poslušali odredbe in ne ukaze okupatorja.

Honore Daumier: Ulica Transnonain, 15. aprila 1834 (litografija)

V osmih tednih je prebral nad 100 knjig

Vzoren obiskovalec Delavske knjižnice

Med bralci, ki so jih v ljubljanski »Delavski knjižnici« posebno veseli, je tudi Srečko Ravtner, nameščenec Gozdarskega instituta Slovenije. V zadnjih osmih tednih si je izposodil okrog sto knjig v raznih jezikih in je plačal nad 500 din izposojevalnine. Pa bo kdo rekel, da prav gotovo ničesar drugega ne dela kakor čita. To pa seveda ni res! Tovariš Srečko skrbno opravlja svoje službeno delo. V kolektivu, kjer je nameščen, je predsednik, Srečko pa tudi ne čita vsega po vrsti, izbira in čita dobro in zanimivo čtivo. V teh zadnjih tednih je bral dela Balzaca, Zolaja, Lewisa, Uptona, Cronina, Fallada, Conrada, Dominika in dr. Zelo ga zanimajo razne znanstvene in umetniške razprave. Kar pa imamo novih del — prečita vse. Poleg tega pa si nekatere knjige tudi sam kupuje. Kdor pozna tovariša Srečka, ve, da je skromen in resen fant ter zelo priljubljen. Knjiga mu je dala to, kar človek najbolj potrebuje v življenju: znanje in skromnost. V. G.

KAZNOVANA PREDRZNOST

V nekem newyorškem parku je zagledal 23-letni Aleksander Herd ljubkega dekliča, ki se je sončila v travi. Mladenič je prisedel k dekletu, ji začel pridno dvoriti, dokler ni na koncu izvojeval poljub. Toda ta majhna pustolovščina ga je stala deset dolarjev. Iz grmičevja so nenadoma skočili policaji, ki so ga pozvali, da plača kazen. Dekle je bila nameščenka policije, ki je v tistih dneh nadzorovalo spodobno vedenje obiskovalcev parka.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA MADŽARSKE GUBERNIJE

Le gospodarja je zamenjal

Življenjska pot madžarskega »partijskega pesnika«, ki je v nekaj letih iz fašističnega podčastnika postal nosilec »nove kulture« v današnji Madžarski

Laslo Benjamin je v današnji Madžarski zelo poznana oseba. Je pesnik, madžarski »partijski pesnik«, kakor ga imenujejo partijski in državni voditelji današnje Madžarske. Napisal je že precej pesmi o sovjetski armadi, petletnem planu, korejski vojni, o boju za mir in pa o občinskih volitvah.

Madžarski informbirojevci Benjaminovih del kar prehvaliti ne morejo. Pravijo, da je njegova »poezija« »najčistejša partijska poezija«. On opeva »madžarski narod, njegove hrabre partizane, žene, starčke in dekleta, ki so padli za svobodo . . .«

Kdo je pravzaprav ta »partijski poet« Laslo Benjamin?

Ni dolgo od tega, ko je Benjamin služil povsem drugim gospodarjem. 1940. leta se je prostovoljno prijavil v Hortyjevo fašistično vojsko. Po razpadu stare Jugoslavije je odšel v Bačko. Pozneje je svojim prijateljem med smehom pripovedoval, kako je prepetal ljudi v Bački.

Med velikim pokoljem svoboljubnih prebivalcev Novega Sada in okoliških vasi, ko so po Donavi in Tisi plavali tisoči Hrvatov in Srbov, ki so jih madžarski fašistični vojaki zverinsko pobili, je Benjamin sedel za radiooddajnikom v Žablju in pošiljal poročila štabu V. madžarske armade v Segedin o poteku »operacij«.

Za svoje »zasluge« med pokolji v Bački je bil nagrajen s činom podnarednika in z medaljo »južnih pokrajin«.

Ob napadu Hitlerjeve vojske na Sovjetsko zvezo se je na vsak način hotel bojevati na ruskem bojišču. Toda, ker je bil džarski kot »vojaškega vzgojitelja«. Končno džtrski kot »vojaškega vzgojitelja«. Končno se mu je želja le izpolnila. Odšel je v Ukrajino, kjer je vneto pobijal žene, starčke in ukrajinske partizane. Zopet je bil odlikovan; dobil je čin narednika in »ognjeni križ z meči«. Postal je aktivni podčastnik in poslej je kot fašistični agitator hodil med madžarskimi vojaškimi enotami in učil vojake, kako naj uničujejo Žide in komuniste.

Ob koncu vojne je pobegnil v Avstrijo, toda kmalu se je vrnil in postal član madžarske partije delovnih ljudi. Ker so ga madžarski informbirojevci kot izkušenega človeka potrebovali, je hitro napredoval. Po nekaj letih so se že morali člani partije učiti njegovih pesmi in ni smelo biti proslave, kjer se ne bi recitirala dela »partijskega poeta«.

Benjaminu ni bilo težko prepričati svoje nove gospodarje, da jim bo zvesto služil. Nekoč je vneto opeval Hortyja, danes pa opeva Stalina in gospodarji so zadovoljni.

Nekoč je pesnikoval približno takole:

»Hortyjevi honvedi čakajo na njegovo zapoved. Ko se on nasmehne, vsak honved preseka devet Rusov in kopita njihovih konj penijo rdečo rusko kri . . .«

In danes . . .?

»Iz nič je napravil zemljo
in nebo. Pesnikom
velik navdih, vsebino za pesmi glas,
moč za pesem jim je dal,
prvi med pesniki, med njimi največji . . «

In kdor bi danes omenil, da Benjamin ni »velik poet«, bi ga kamenjali, kdor bi namigoval na njegove prejšnje pesmi, bi se pokoril v Sibiriji za svojo predrznost, ker taka je zapoved Najvišjega . . . Zakaj Benjamin je nosilec »nove kulture« v madžarski guverniji.

DROBNI UTRINKI

V PODVELKI GRADIJO SINDIKALNI DOM

Na Dan republike bo v novem domu kulturna prireditev

Člani kolektiva tovarne lesovine in lepenke v Podvelki so letos sklenili, da bodo dogradili sindikalni dom. V novem domu naj bi bila prireditev na Dan republike. Dom bo lesen, z zidano kabino za garderobo, kamor mislijo vgraditi kinoprojektor. Dvorana bo dolga 18 metrov. Z delom hitijo, da bi svojo obljubo izpolnili. —a

MUSTAČE PROČ, KER SO JIH DRZNO VIHALI

V Bikanerju v Indiji je dal ravnatelj kaznjencem kaznilnice prisilno postriči mustače, ki so jih nosili po vzorcu cesarja Viljema II. Toda ne zaradi političnih razlogov, pač pa zaradi očuvanja discipline. Kaznjenci so namreč imeli običaj, da so si »drzno vihali brke«, kot je povedal ravnatelj, kadar so jih pazniki ozmerjali. Polovica ostriženih kaznjencev je stopila v gladovno stavko.

»STALINSKA LJUBEZEN«

MLADA LJUBEZEN, KAKO SI TU ČUDEŽNA

Radio Moskva je 19. oktobra sporočil tole »novico«: »Na kolhoznem polju dela v nočni izmeni mlada traktoristka. Poleg nje — mlad kolhoznik. Zdi se, da mladenič ni ravnodušen do mladinke. In ona?

»Kako je divno — vzklikne ona — delati v tako krasni noči ob luninem svitu in napraviti vse kar je mogoče, da bi prihranil čim več goriva«.

»Da — pristavi goreče mladi kolhoznik — ta noč me vzpodbuja k prekoračenju norme: moram jo zvišati!«

In ko je zbral vse svoje junaštvo, se mladi kolhoznik opogumi:

»Od prvega trenutka sem se zaljubil v tvoje proizvodne uspehe.«

In potem . . .? Radio Moskva je oddajal drugo »vest«.

Očitno gre tu za primer »socialističnega realizma« v ljubezni. Ni pa povsem jasno za kaj se je končno odločil mladi kolhoznik. Pa se ja ni za — traktor?

TUDI NAČIN . . .

Preden je odšel na sestanek s svojo izvoljenko, si je hotel neki 48-letni poštni uradnik iz Berlina še hitro umiti noge. Sedel je torej v naslonjač in vtaknil noge v škaf z vodo. Pri tem pa usodno. Njegova stara gospodinja je izkoristila ta trenutek in nasula v škaf precejšnjo porcijo mavca. Ko se je nesrečni poštar prebudil, ni mogel nog več izvleči iz strjenega mavca. Moral je uporabiti kladivo in le z veliko težavo in ne brez oguljene kože se je lahko zopet postavil na noge. Seveda je vložil proti svoji gospodinji tožbo zaradi omejevanja osebne svobode in telesnih poškodb. Pred sodnikom je 54-letna priznala, da se je sama hotela poročiti s svojim podnajemnikom in mu je hotela z vsemi sredstvi preprečiti sestajanje z drugimi ženskami.

Koliko novih naročnikov si že pridobil za naš list?

KULTURNI ZAPISKI

OB IZIDU MARXOVEGA »KAPITALA«

Nova pridobitev naše znanstvene zakladnice

Po dvajsetih letih smo dobili Slovenci drugo izdajo Marxovega »Kapitala« v poljudni in skrajšani priredbi, ki jo je napravil Julijan Borchardt. Prvi slovenski prevod je izšel v založbi delavskega kulturnega društva »Svoboda« konec leta 1932. Pripravljen pa je bil že leta 1926, toda Delavsko-kmečka matica, ki bi ga morala izdati, je bila prepovedana.

Gotovo je, da bomo vsi, ki nimamo dovolj časa za temeljitejše proučevanje ogromnega, 2200 strani obsegajočega Marxovega celotnega dela, prav radi in z veseljem posegali po tej priredbi »Kapitala«. Borchardtova priredba ima med drugim še to prednost, da je najbrž edina, ki v skrajšanem postopku podaja tudi drugo in tretjo knjigo »Kapitala« in da v glavnem navaja Marxa samega z njegovimi lastnimi besedami. Zaradi lažjega razumevanja je prireditelj izmenjal vrstni red nekaterih poglavij, tako da začne s poglavji o blagu, ceni in profitu iz tretje knjige.

Knjiga je ohranila vse misli, iz katerih veje toplo človeško in socialistično čustvovanje pisca, pač pa je prireditelj izpustil podrobnejša razlaganja, nekatera ponavljanja in obširne polemike. Kdor pa bi se zanimal za podrobnosti, mu je olajšano proučevanje izvirnega Marxovega dela, saj so vsa poglavja in odstavki točno označeni, od kje so vzeti. Sedanja izdaja je prirejena po četrti nemški izdaji, ki ima več poglavij, ki jih v prvi slovenski izdaji ni.

Kakor je služila prva izdaja resnični znanstveni vzgoji slovenskega delavskega rodu med obema vojnama, tako naj tudi ta pripomore k razširjenju Marxovih del med slovenskimi delovnimi ljudmi in lažjemu razumevanju naših domačih, gospodarskih in znanstvenih vprašanj.

Peter Iljič Cajkovski

Ob obletnici smrti velikega ruskega glasbenika

Te dni je minulo 59 let, odkar je preminul Peter Iljič Čajkovski, veliki glasbeni umetnik ruske romantike.

Čajkovski je živel v dobi umetniškega preporoda Rusije, dežele, v kateri so »cvetele« socialne krivice in narodnostno zatiranje, obenem pa je razkošno uspevala in se razcvetala glasbena umetnost. Takratni nacionalni glasbeniki — Bakirev, Musorgski, Kjuj, Borodin, Rimski-Korzakov — so prenehali s petrograjskimi opernimi tradicijami in se vrnili med narod, da bi iz njega črpali ideje za glasbeno ustvarjanje. V Nemčiji je Wagnerjeva glasba doživela svoj zmagoslaven pohod, v Franciji je Claude Debussy trl okove, v katerih je bila vklenjena tedanja glasba, po vsem glasbenem svetu je kipel napredek.

V tej dobi je živel Čajkovski. On ni osnoval nikake nove glasbene šole, ni se uveljavljal v javnem življenju in se potegoval za slavo. Ni iskal prijateljev, znancev in oboževalcev, ni hodil med svet. V svojem glasbenem ustvarjanju, posebno pa v svojih simfonijah je pisal svoj življenjepis, v vsakem taktu je hotel prikazati sebe samega, svoje občutke, svojo največkrat razbolelo notranjost. Njegovi glasbeni prijemi so bili za tisto obdobje glasbenega ustvarjanja zelo smeli in živel je v večnem občutku, da ga ljudje ne razumejo.

Peter Čajkovski je bil občutljiv in nenavadno plašen človek, toda zelo dobrega srca. Vsi so ga ljubili, saj je vse, kar je imel, razdajal ljudem. Vsak, kdor je spoznal njegovo osebnost, ga je vzljubil, iskal njegovo družbo in kolikor bolj slaven je postajal, toliko bolj so propadali njegovi nameni, da bi ostal nepoznan.

Nekoliko let preden je umrl so ga povabili v New York, da bi tam dirigiral svoja dela. Walter Damrosch, ki je potoval z njim, je čez 30 let dejal, da ni »nikoli videl velikega skladatelja, ki bi bil tako prijazen, tako skromen in občutljiv«.

Nasprotniki so njegovo glasbo ostro napadali. »Govorijo, da je moja simfonija glasna,« je pisal Peter Iljič iz Anglije; »res, glasna je . . Tako je tudi življenje — glasno in bučno.« Nekateri glasbeni kritiki so trdili, da je njegova glasba podobna ošpicam. — »Človek jih enkrat preboli, največkrat v otroških letih, potem pa se ga nič več ne primejo.«

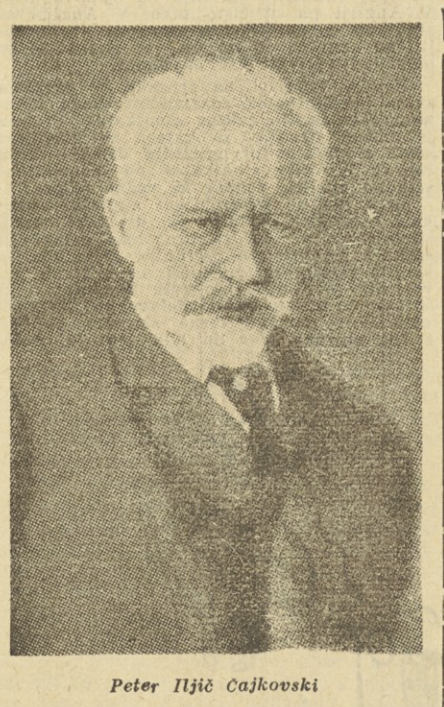

Peter Iljič Čajkovski

Toda življenje samo je ovrglo njihove trditve. Čajkovski je živel, živi in bo živel, njegova dela so nesmrtna. Njegova Četrta, Peta in Šesta simfonija, njegove predigre »Romea in Julije«, »Hamleta« in »Francesce«, njegove opere se bodo še dolgo slišale v naših koncertnih dvoranah.

Z NAŠEGA FILMSKEGA PLATNA

Žalostna zgodba o vročekrvni južnjaški ljubezni

Pred nedavnim smo gledali mehiški film »Biser«, te dni pa bodo začeli v naših kinematografih vrteti drugi umetniški mehiški film »La Malquerida« — film o zli ljubezni.

V neki mehiški vasi živi farmarska družina — mati z doraščajočo hčerko in njen mož, ki se je priženil k hiši po smrti prvega gospodarja. Farmar je dolga leta skrbno negoval svojo pastorko, toda ko je ta dorasla jo je vzljubil — ne kot hčerko, ampak kot — ženo Tudi hčerka ni bila ravnodušna do njega, toda svoje občutke je skrivala za divjimi sovražnimi izpadi napram svojemu očimu in za brutalnim odnosom do svoje matere

Kakor prvemu, tako je tudi drugem ženinu očim zapretil, da ga bo ubil, če se bo še enkrat prikazal k hiši. Mladenka pa se je hotela oženiti, da bi kljubovala domačim. Sosedov sin jo je hotel kljub grožnji odpeljati na svoj dom. Ko se je približal farmarjevi domačiji, ga je ta v dvoboju ubil.

Zgodba se še bolj zapleta. Očim in pastorka si priznata ljubezen, mladenka noče izdati svojega očima kot ubijalca, pijani hlapec pa je v pijanosti in iz sovraštva izdal v vaški krčmi, da je ubijalec — farmar.

Mati zve za ljubezenske odnose med možem in hčerko. Farmar zbeži in ko se vrne, ga ubijejo. Posebno globoko je orisan dogodek, ko očim pride po svojo pastorko, da bi jo odpeljal s seboj v pregnanstvo. Hčerka se bojuje sama s seboj, v njej se bojuje ljubezen do očima z ljubeznijo hčere do matere. Končno zmaga otroška ljubezen do matere in hčerka se skrušena zgrudi ob materinih nogah.

Film »La Malquerida« obravnava zgodbo vročekrvne južnjaške ljubezni med moškim in žensko, ljubezni, ki se sama sebe boji, se skriva za sovraštvom in brutalnostjo, toda v svoji notranjosti je nežna in globoka. Njej pa nasprotuje ljubezen otroka do matere, čista, globoka ljubezen in hvaležnost do roditeljev, ki jo ob koncu po vseh mogočih težavah in velikem duševnem trpljenju tudi zmaga.

Morda nam tema, ki jo obdeluje film, ni dovolj blizu in marsikoga ne prevzame, toda človek, ki se poskuša vživeti v življenje mehiškega naroda, v tamošnje prilike, bo ob koncu filma tudi marsikaj doumel.

Prizor iz filma »La Malquerida«, ki ga bomo kmalu gledali na našem filmskem platnu.

KONGRES AVSTRIJSKIH SOCIALDEMOKRATOV

Narodni dohodek je treba povišati z dvigom proizvodnosti dela

Sprejeli so nov program Socialistične stranke. — Dva milijona brezposelnih delavcev. — Klerikalna Ljudska stranka je vse bolj nazadnjaška. — Gospodarske težave Avstrije in kako bi jih rešili

Na kongresu avstrijske Socialistične stranke so sprejeli »program socialistične akcije«, v katerem se zavzemajo za neodvisnost Avstrije, gospodarski razvoj, za sprejem socialnega programa, povečanje narodnega dohodka z večjo produktivnostjo dela in za zaposlitev vseh delavcev.

Predsednik stranke *dr. Adolf Schärf* je v svojem poročilu ugotovil med drugim tudi, da je število brezposelnih vse večje in je v zadnjih dneh doseglo že dva milijona. Govoril je tudi o delu avstrijskih informbirojevcev, ki so povsem zapustili interese delavskega razreda in se vdinjali kremeljskim gospodom.

Kongres je ugotovil, da je klerikalna Ljudska stranka odpravila še tiste napredne liberalne ideje, ki jih je imela ob koncu vojne in ki so omogočale vladno koalicijo. Postala je povsem nazadnjaška klerikalna stranka, ki bi, če bi prišla na oblast, Avstriji samo škodovala.

Precej je bilo na kongresu tudi govora o težavnem gospodarskem položaju, v katerem je danes Avstrija. Zahodni zavezniki jim ne pomagajo več tako, kot so jim nekdaj, zato je potrebno reševati gospodarske težave s takimi notranjimi ukrepi, ki bodo izboljšali gospodarsko stanje v državi.

Na kongresu se je pokazala precejšnja enotnost, ki jo težko opazimo med zahodnoevropskimi socialističnimi strankami. Nov program stranke so sprejeli enoglasno, v vodstvo pa so izvolili večino svojih starih voditeljev.

JAPONSKI RUDARJI STAVKAJO

Četrt milijona rudarjev stavka, ker delodajalci nočejo sprejeti njihove zahteve. — Japonsko gospodarstvo zgubi dnevno 110.000 ton premoga

Pogajanja za zvišanje mezd med zastopniki sindikata rudarjev in delodajalci v japonskih premogovnikih so bila prekinjena. Delodajalci niso hoteli ugoditi delavskim zahtevam. Rudarji zato nadaljujejo stavko. Sedaj stavka že 240.000 rudarjev, ki zahtevajo izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev. Zaradi teh stavk izgubi japonsko gospodarstvo 110.000 ton premoga dnevno.

KDO JE ODGOVOREN ZA NEREDE V KENIJI

PRIMITE TATU...!

Britanski minister za kolonije pravi, da težavne razmere domačinov niso povod za nemire. — Ali je res Sovjetska zveza odgovorna za osvobodilni boj v Keniji? Pleme Kiku so preselili na nerodovitno ozemlje, sedaj pa krivijo Stalinove vohune, da se to pleme upira. — Pametnejše bi bilo, pogledati resnici v obraz

Britanski minister za kolonije *Oliver Lyttelton* je obiskal Kenijo. Hotel se je prepričati o vzrokih za nerede. Ukrenil je »vse potrebno«, da bi strli odpor temnopoltega prebivalstva. Ko se je vrnil domov je izjavil, da revščina, v kateri živijo črnci ni vzrok za nerede. Nekateri angleški politični krogi pripisujejo odgovornost za osvobodilni boj temnopoltih prebivalcev sovjetskemu poslaništvu v Adis Abebi. Tako hočejo zabrisati pred svetom svojo odgovornost, s tem pa tudi delajo uslugo sovjetskim imperialistom. Trdijo, da je pleme Kiku sovjetsko usmerjeno...! V resnici pa so britanske kolonialne oblasti to pleme preselile v pusto in neobdelano področje, njihovo zemljo pa so si prilastili belci. Pogoji, v katerih živi danes pleme Kiku so neznosni in ni čudno, da ima teroristična organizacija Mau-Mau med njimi največ pristašev.

Lahko je verjeti, da je sovjetski imperializem razširil svoje mreže tudi v Afriki, toda za neznosne razmere, v katerih živi večina domačinov, so odgovorni britanski »civilizatorji« in nobeno izgovarjanje na Stalinove vohune jim ne more izbrisati krivde.

Veliko je bilo govorjenja, predvolilnih obljub in ostrih medsebojnih napadov. Volilni boj je končan. Še nekaj trenutkov in zvedeli bodo, kdo je zmagal. Pristaši demokratske stranke razburjeno čakajo volilnih izidov. Kaj mislite, kakšne obraze so naredili, ko so zvedeli, da je zmagal njihov nasprotnik.

KAKO ŽIVI INDONEZIJSKA MLADINA

Težka mladost delavskega naraščaja

Šole so odprli za vse, toda študirajo lahko samo sinovi bogatašev. — Mladi delavci so zelo slabo plačani. — Vajenci prepuščeni na milost in nemilost samopašnim bogatašem. — Delavska mladina nima svoje enotne — organizacije. Socialistična stranka Indonezije se zavzema za izboljšanje položaja delavske mladine

Indonezija je dežela, ki jo lahko imenujemo »otrok druge svetovne vojne«. Dolga leta so ji gospodovali Nizozemci, ki so tako izkoriščali indonezijsko ljudstvo, da danes živi v velikem siromaštvu.

Ko so Japonci v drugi svetovni vojni zavzeli indonezijske otoke je veliko Indonezijcev odšlo v gore in pragozdove, od koder so se bojevali proti novemu osvajalcu. Ti narodni borci so se bojevali proti Japoncem, pa tudi proti vrnitvi Nizozemcev — za svobodno in neodvisno Indonezijo. Med pristaši tega gibanja so bile zelo močne socialistične težnje. Toda ob koncu vojne si je prisvojila oblast mlada buržoazija. Ona je bila pod pritiskom ljudstva prisiljena vnesti v svoj program tudi boj za socialne pravice delovnih ljudi.

Dobra štiri leta so minula, od kar si je indonezijsko ljudstvo izbojevalo svobodo. Nizozemske uradnike in strokovnjake so nagnali domov, zato potrebujejo veliko število izobražencev. Odprli so mnogo novih šol, precej mladeničem pa so omogočili študij na evropskih univerzah. Toda med vsemi temi dijaki in študenti je zelo malo delavskih in kmečkih sinov. Čeprav so šole odprte za vse, vendar delavci in kmetje nimajo denarja, da bi šolali svoje otroke.

Delavska mladina v Indoneziji še vedno zelo težko živi. Skupščina je sicer sprejela nekaj zakonov, ki urejajo zaposlitev mladoletnih in postopek z vajenci, ne zagotavljajo pa jim nagrad med učno dobo. Tako so vajenci prepuščeni na milost in nemilost zasebnikom, ki jim plačujejo kot se jim zdi ali pa jih sploh ne plačujejo.

Delavska mladina iz obmorskih mest si je priborila že nekaj pravic, dočim mladina iz notranjih indonezijskih otokov živi zelo revno življenje. Med delavci domačih kapitalistov in tujih kapitalističnih družb, je tudi precej otrok, ki životarijo ob slabi plači.

V indonezijski republiki je precej mladinskih združenj in organizacij, toda med njimi je zelo malo združenj delavske mladine. V glavnem so organizirani srednješolci in študentje, organizacije delavske mladine so maloštevilne in preslabe, da bi odločno zahtevale izboljšanje življenjskega položaja mladih delavcev.

Socialistična stranka Indonezije se trudi, da bi združila vso napredno mladino v močno enotno organizacijo s socialističnim programom. Če ji bo to uspelo, bo za delavsko mladino Indonezije nastopilo novo obdobje boja, v katerem bo prav gotovo s pomočjo starejših delavcev tudi zmagala.

Krvavo krščanstvo

Iz Južnoafriške Unije poročajo, da je bilo v spopadu med demonstranti in policijo v mestu Kimberleyu ubitih 14 domačinov, ranjenih pa 39. Mesto Kimberley je prestolnica južnoafriške industrije diamantov in je znano po močnih delavskih organizacijah, ki združujejo tudi temnopolte delavce.

Demonstranti so zažgali tudi občinsko poslopje in preprečili gašenje požara. Južnoafriška vlada je prepovedala zborovanje v vsem vzhodnem delu pokrajine Capstadt. Na tem področju so policijski oddelki v pripravljenosti zaradi splošne stavke, ki jo je napovedal Afriški kongres. Voditelji afriških in indijskih organizacij pa izjavljajo, da bodo kljub vsemu zborovali in zahtevali naj vlada dovoli domačinom osnovne človečanske pravice.

DEVETINDVAJSET LET TURŠKE REPUBLIKE

Nobenih tujih koristi ne bodo branili

Iz zaostale dežele so v nekaj letih ustvarili napredno in močno Turčijo. — Velik gospodarski razcvet turške republike. — Turčija se noče žrtvovati za tuje koristi na Bližnjem Vzhodu. — Prijateljstvo z Grčijo in Jugoslavijo

Te dni proslavljajo v Turčiji devetindvajseto obletnico ustanovitve republike. *Mustafa Kemal*, ki so ga imenovali Ataturk (turški oče) je 1923. leta odstavil sultana in oklical republiko. Pod Kemalovo vladavino je Turčija hitro napredovala. 1924. leta so sprejeli ustavo, s katero so napravili velik revolucionarni preobrat v zgodovini turškega naroda. Fevdalna družbena ureditev se je resno zamajala in prevladovati je začela kapitalistična družba. Kemalova vlada se je zavzemala predvsem za odpravo zaostalosti, za razvoj gospodarstva, za splošen napredek, priznala pa je delavcem tudi nekaj socialnih pravic. Po Kemalovi smrti 1938. leta je postal predsednik republike *Ismed Ineni*, ki je bil dolga leta ministrski predsednik Ataturkove vlade. 1950. leta pa je na volitvah zmagala demokratska stranka in predsednik republike je postal *Dželal Bajar* — predsednik demokratov. Med političnimi cilji teh dveh strank ni velikih razlik. Demokrati se zavzemajo bolj za to, da bi zasebniki imeli večje pravice in da bi se država čim manj vmešavala v gospodarstvo.

Odkar so demokrati prišli na oblast, so zelo razvili poljedelsko proizvodnjo, veliko se je zgradilo v tem času in precej je bil izboljšan promet. Izdali so tudi nekaj zakonov, ki izboljšujejo življenjski položaj delavcev. Prav te dni razpravljajo o zakonu, s katerim nameravajo razširiti splošno socialno zavarovanje tudi na zasebna podjetja.

Turška republika zavzema nadvse važno ozemlje na križišču treh celin. Zaradi tega se imperialisti vseh barv resno prizadevajo, da bi si jo podvrgli. Sovjetski oblastniki stalno rožljajo z orožjem na njenih mejah, britanski reakcionarni krogi pa hočejo izkoristiti močno turško vojsko za zavarovanje svojih interesov na Bližnjem Vzhodu. Turška vlada odklanja vsako vmešavanje v njene notranje zadeve in izjavlja, da ne bo branila nobenih tujih koristi. Navezala je prijateljske stike z Grčijo, v zadnjem času pa se zbližuje tudi z našo domovino.

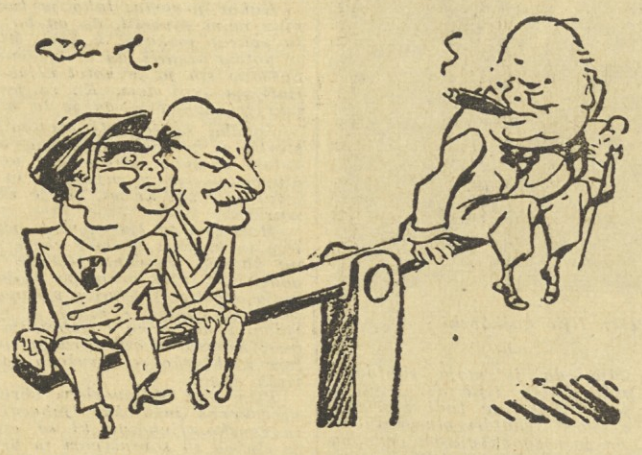

Bevan in Attlee: — Zares, sedaj ni nič kaj ugoden trenutek za ločitev.

DEMONSTRACIJE BREZPOSELNIH ITALIJANSKIH DELAVCEV V AVSTRALIJI

Zaprli so jih, ker so zahtevali zaposlitev

V Sydneyu je več sto italijanskih delavcev zahtevalo dela in kruha. — Spopad med delavci in policijo. — Pet delavcev so aretirali, ker so zahtevali, naj italijansko poslaništvo posreduje pri avstralskih oblasteh, da bi jih zaposlili

V zadnjih letih je že več tisoč italijanskih delavcev odpotovalo v Avstralijo, ker v domovini niso dobili dela. Pa tudi v Avstraliji ne žive prav nič boljše kot v Italiji. Mnogi od njih še do danes niso dobili zaposlitve.

V preteklem tednu je nekaj sto brezposelnih italijanskih delavcev demonstriralo v avstralskem mestu Sydneyu. Zahtevali so dela in kruha. Policija jih je hotela razgnati, toda delavci so se uprli. Šele ko je na mesto spopada prišlo okrog 100 policajev, so se demonstrantje razšli.

Po tem spopadu so brezposelni italijanski delavci odšli pred italijansko poslaništvo, kjer so zahtevali, naj poslaništvo posreduje pri avstralskih oblasteh, da jim te najdejo zaposlitve. Policaji so jih zopet napadli in 5 delavcev aretirali.

Torej — namesto v tovarne so jih poslali v — zapore.

NEPRIJETEN ZALOGAJ

OB ZMAGI REPUBLIKANSKEGA KANDIDATA EISENHOWERJA

Izid ameriških predsedniških volitev je marsikomu pripravil neprijeten zalogaj. Enega najbolj neprijetnih pa je bila prav gotovo deležna vročekrvna pripadnica demokratske stranke gospa *Howardova*. Nekaj dni pred volitvami je z urednikom nekega republikanskega lista stavila, da bo pojedla prvo stran njegovega lista, če bo lahko na njej objavil Eisenhowerjevo zmago. To se je zgodilo. Vendar si je Howardova pomagala z znano žensko iznajdljivostjo in si olajšala neprijetnost. Sežgala je prvo stran časopisa, zdrobila pepel in ga brez težave pospravila v skodelici kave. Upamo, da si ni pokvarila prebave.

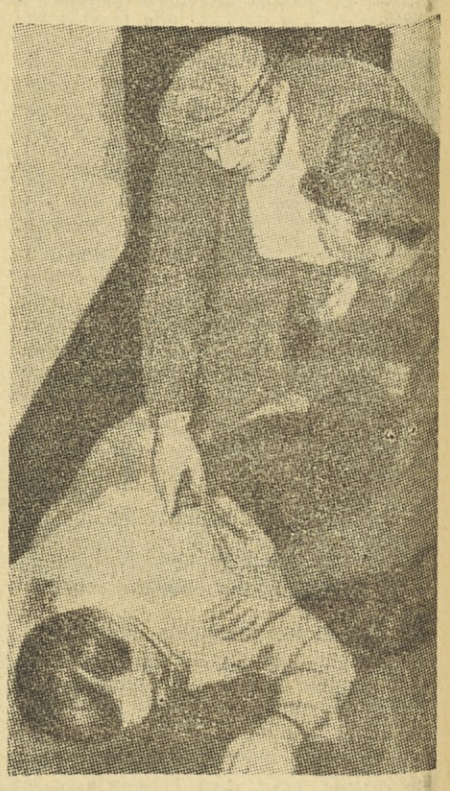

Neki newyorški policist se sklanja nad umorjenim urednikom Andresom F. Requeno, ki je bil verjetno umorjen zato, ker je grajal dominikanskega diktatorja Rafaela Trujilla

NACISTIČNA ZBOROVANJA V ZAHODNI NEMČIJI

Vojni zločinci svobodno in nemoteno delujejo

Ameriške oblasti so izpustile iz zaporov mnogo vojnih zločincev. — Nacistična zborovanja po vsej Zahodni Nemčiji. — Govor vojnega zločinca Ramckeja na zborovanju v Verdenu. — Nekdanji esesovci grozijo zahodnim velesilam

Ameriške in britanske oblasti v Zahodni Nemčiji so v zadnjem času izpustile iz zaporov precejšnje število vojnih zločincev, ki so bili takoj po vojni obsojeni na smrt, kasneje pa so jih pomilostili na dosmrtno ječo. Ti zločinci sedaj mislijo, da je napočil njihov čas. Ustanavljajo fašistične organizacije, sklicujejo zborovanja nekdanjih fašističnih bojevnikov in pozivajo na boj proti vsemu, kar ni fašističnega.

Ko so angloameriške okupacijske oblasti pomilostile vojnega zločinca Kesselringa, ki je odgovoren za grozovite pokolje v Italiji, so italijanski delavci protestirali. Kesselring pa jih je ostro napadel in govoril celo o svojih »zaslugah«.

Te dni se je zbralo v Verdenu več tisoč nekdanjih esesovcev na fašistično zborovanje. Nekdanji poveljnik nacističnih padalcev general Bernard Ramcke je napadel zahodne velesile in dejal, da so »pravi vojni zločinci zahodni zavezniki, ki so metali bombe na nemška mesta in atomsko bombo na Japonce«.

Iz Londona poročajo, da angleško zunanje ministrstvo proučuje, ali je esesovska organizacija, ki je sklicala to zborovanje »zakonita« ali ne. Če bodo ugotovili, da je »zakonita«, jih bodo pustili na miru, v nasprotnem slučaju pa jih nameravajo ostro pograjati.

Odnos, ki ga kažejo zahodne velesile do nacističnih vojnih zločincev je vsekakor vreden graje. Ljudje, ki so prizadejali toliko gorja človeštvu, so zaslužili ostre kazni, ne pa, da jim dovolijo oživljanje prav tistih idej, ki so zakrivile smrt 30 milijonov ljudi v drugi svetovni vojni.

KAJ VSE SE LAHKO DOGODI V AMERIŠKI DEMOKRACIJI

Umorili so ga, ker je grajal diktatorja

Zagoneten umor newyorškega novinarja Andresa F. Ruquena. — Umor povezujejo z Andresovo grajo dominikanskega diktatorja Rafaela Trujilla

Nekega lepega jesenskega popoldneva je prihitel neznanec iz uredništva Andresovega lista in izginil v stranski ulici. Kmalu potem so našli na hodniku uredništva umorjenega urednika lista *Andresa F. Ruquena*. Za neznancem je izginila vsaka sled.

Nekateri newyorški novinarski krogi povezujejo ta umor z ostro Ruquenovo kritiko dominikanskega diktatorja *Rafaela Trujilla*. Lahko, da se niso zmotili.

Republika Dominikana je deželica na Haitskem otočju, ki si je komaj 1924. leta priborila neodvisnost. Pred tem je bila zasedena od Haitijcev, od 1916. do 1924. leta pa so ji vladale Združene ameriške države. Dežela ima okrog 2 milijona prebivalcev, od teh pa je 67% Mulatov, 20% črncev, dobrih 12% belcev in nekaj Indijancev. Vladajo belci, ki po vzgledu svojih prednikov zagrizeno sovražijo temnopolte prebivalce. To diktaturo je napadel newyorški novinar — in bil umorjen.

Kaj takega pa se res lahko dogodi samo še v ameriškem »svobodnem svetu« ali pa med napol divjimi zamorskimi plemeni v osrčju Afrike.

TOČNA ZAMUDA

V Haidarabadu v Indiji je časopisje prineslo na prvi strani izredno vest, da je neki vlak državnih železnic prispel na postajo točno na minuto — prvič po dolgih letih. Toda že prihodnjega dne so morali veselo novico preklicati, ker je vlak imel točno 24 ur zamude.

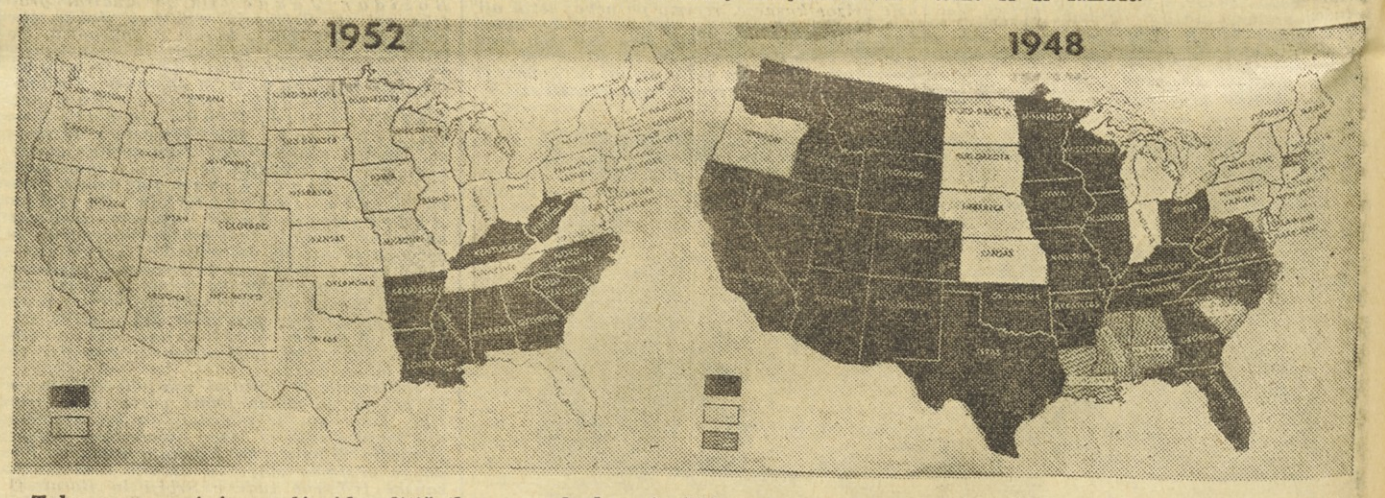

Tako se spreminja zemljevid političnih zmag dveh največjih strank Združenih Ameriških držav. Na predsedniških volitvah 1948. leta je skoraj v vseh državah zmagala Demokratska stranka (črno), na nedavnih volitvah pa je republikanski kandidat Eisenhower zmagal v 39 državah (belo).

PRAVI VZROKI SPORA MED BEVANOVIMI PRISTAŠI IN STARO GARDO

Birokratizem močno razkraja angleške sindikate

Nekaj besed iz zgodovine angleškega delavskega gibanja. — Sindikati odločno vplivajo na delo laburistične stranke. — Sindikalni voditelji so zabredli globoko v birokratizem in se odtrgali od delavskega razreda. Ker jih pri delu vodijo nazadnjaške težnje, ostro napadajo Bevanovo levico. — Spor v laburistični stranki bo razčistil politični program stranke

Skoro v vseh evropskih deželah politične stranke vodijo sindikalne organizacije ali pa vsaj odločilno vplivajo na njihovo delo. V Angliji pa ni čisto tako. V Angliji so sindikati v parlamentu osnovali svojo politično skupino in na delo te skupščine so odločilno vplivali vse do danes.

Res je laburistična stranka že prerasla svojo prvotno vlogo parlamentarnega advokata ekonomskih zahtev sindikatov. Postala je močna stranka, za katero ne glasujejo samo sindikalno organizirani delavci. Toda čeprav je vpliv sindikatov na laburistično stranko upadel, vendar še vedno odloča.

Leta 1900 so razdrobljeni angleški sindikati osnovali »Komite za delavsko predstavništvo«. S tem so praktično ustanovili sedanjo Laburistično stranko. 1906. leta je komite samostojno nastopil na volitvah. Izvoljenih je bilo 29 njegovih kandidatov, ki so skupno z ostalimi 12 delavskimi poslanci ustanovili parlamentarno skupino Laburistične stranke. Vse do 1918. leta je obstajala Laburistična stranka kot slaba in neenotna federacija sindikatov in drugih delavskih organizacij ter skupin. Ni imela niti osnovnih organizacij, niti članov. 1918. leta pa so pod vplivom Oktobrske revolucije sprejeli na kongresu stranke nov program, ki je stranko učvrstil in odprl pot socialističnim težnjam v angleškem delavskem gibanju.

Od tedaj volijo sindikati del članov Izvršnega odbora Laburistične stranke. Po sedanjem volilnem ključu volijo sindikati 12 članov, letna konferenca pa samo 7 članov Izvršnega odbora. In ker imajo sindikati tudi na konferenci večino, lahko odločilno vplivajo na vodstvo stranke. Sindikalni predstavniki zastopajo na konferenci okrog 5 milijonov članov, predstavniki osnovnih organizacij pa samo milijon članov. In ker ima vsak delegat toliko glasov, kolikor članov zastopa, potem je razumljiv vpliv, ki ga imajo sindikati na Laburistično stranko.

V Angliji je okrog 20 milijonov delavcev, v sindikate pa jih je vključeno le 10 milijonov. Od tega jih je včlanjeno približno 8 milijonov v Zveze Kongresa Trade-Uniona. Kongres Trade-Uniona pa je le skupščina posameznih sindikalnih zvez. Njegova določila niso obvezna, toda močno vplivajo na delo sindikalnih organizacij. Vsak član sindikalne Zveze, ki je včlanjena v Laburistično stranko je tudi član stranke, razen če izjavi, da v stranki noče sodelovati. Danes je okog 5 milijonov članov Trade-Unionov včlanjenih v Laburistično stranko.

Sindikati nosijo tudi glavno breme denarnih izdatkov stranke. Več kot tri četrtine dohodkov prihaja v blagajno stranke iz sindikalnih organizacij. Več kot tretjina laburističnih poslancev je bilo izvoljenih neposredno od sindikatov. V zadnji laburistični vladi, ki je imela 20 članov kabineta, je bilo 9 sindikalnih predstavnikov. Ustanovili so tudi »Nacionalni svet dela«, ki vsklajuje odnose med sindikalnimi zvezami in Laburistično stranko.

Ugotovili smo, da imajo sindikati velik vpliv na delo stranke. Poizkušajmo še ugotoviti, če sindikalni voditelji res zastopajo delavske težnje. Posebno zanimivo bi bilo ugotoviti, zakaj so ti sindikalni voditelji vedno na desnem krilu stranke, zakaj zagovarjajo vedno najbolj nazadnjaške težnje.

Morda delno vpliva na nazadnjaške nastope nekaterih sindikalnih voditeljev stara tradicionalna konservativnost v angleškem sindikalnem gibanju. Glavni vzrok je pa prav verjetno birokratizem, ki se je globoko zakoreninil v sindikalne vrhove in ločil sindikalne voditelje od delavcev. Ameriški socialist *Joseph Goldstein* je dalj časa proučeval notranji položaj v angleških sindikatih, potem pa objavil zelo zanimivo poročilo. V njem dokazuje, da milijone organiziranih angleških delavcev vodi nekaj ljudi, ki mnogokrat ne upoštevajo zahtev in mišljenja članov.

Teoretično so pravila sindikalnih organizacij popolnoma demokratična, toda v vsakdanjem delu je od njihove demokratičnosti zelo malo ostalo. Velik del krivde za biokratske »odlike« svojih voditeljev nosijo sami člani sindikatov, ki se vse premalo zanimajo za delo svoje organizacije. Kako brezbrižni so, nam pove tale primer: — Na volitvah generalnega sekretarja Zveze sindikatov je volilo le 38% članov, a sindikalnim voditeljem se je zdela udeležba kar dobra. Vse to je vzrok, da so vse glavne dolžnosti in pravice združene v rokah nekaj plačanih odbornikov. In ti ljudje predstavljajo sidikalne zveze na kongresih Laburistične stranke in nastopajo v imenu vseh članov svojih organizacij, čeprav jih dobra polovica njihovih članov sploh ni volila. V tej birokratizaciji sindikalnega aparata je tudi vzrok za nazadnjaška stališča, ki so tako pogosta med plačanimi sindikalnimi odborniki.

Proti tem nazadnjaškim težnjam sindikalne birokracije se edino dosledno bojuje *Bevanova* levičarska skupina. Čeprav ima še precej nerazčiščene politične pojme, vendar njen vpliv vse bolj raste. Seveda se sindikalni voditelji, ki jim Bevan napoveduje skorajšen konec birokratske kariere, na vse načine otepajo Bevanovih pristašev in svojih lastnih članov, ki v Bevanovem socialističnem, toda še precej nejasnem programu, vidijo izhod iz notranje krize, v kateri je danes angleško delavsko gibanje.

Izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. Predstavnik Jože Jurač. Odgovorni urednik Roman Albreht. Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Miklošičeva cesta 22 v Ljubljani – Dom sindikatov. Telefoni: uredništvo 45-88 in 50-31, uprava 20-46. Poštni predal 284. Račun pri podružnici Narodne banke v Ljubljani št. 604 90321 4. List izhaja vsak petek. Rokopisov ne vračamo. Mesečna naročnina 25 din, četrtletna 75 din, polletna 150 din in celoletna 300 din.